

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ZİRAAT FAKÜLTESİ
PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ**

MİMARLIK BİLGİSİ

YUNAN UYGARLIĞI

İÇİNDEKİLER

▪ Yunan Uygarlığı Hakkında Genel Bilgi

▪ Yunan Dönemi Kentleri

▪ Yunan Dönemi Şehir Yapısı

▪ Yunan Dönemi Agora Yapısı

▪ Dor, İon, Korint Düzenleri

▪ Yunan Dönemi Tapınak Yapıları

▪ Yunan Dönemi Konut Yapısı

▪ Yunan Dönemi Sanatı

▪ Kaynakça

YUNAN

ANADOLU

MEZOPOTAMYA

İRAN

MISIR

HİNT

**Relief of
Southwest
Asia**

YUNAN UYGARLIĞI (M.Ö. 300-30)

Yunan uygarlığının coğrafi sınırları batı Anadolu, Ege Adaları, Yunanistan güney İtalya'dır. Başlıca üç dönemi:

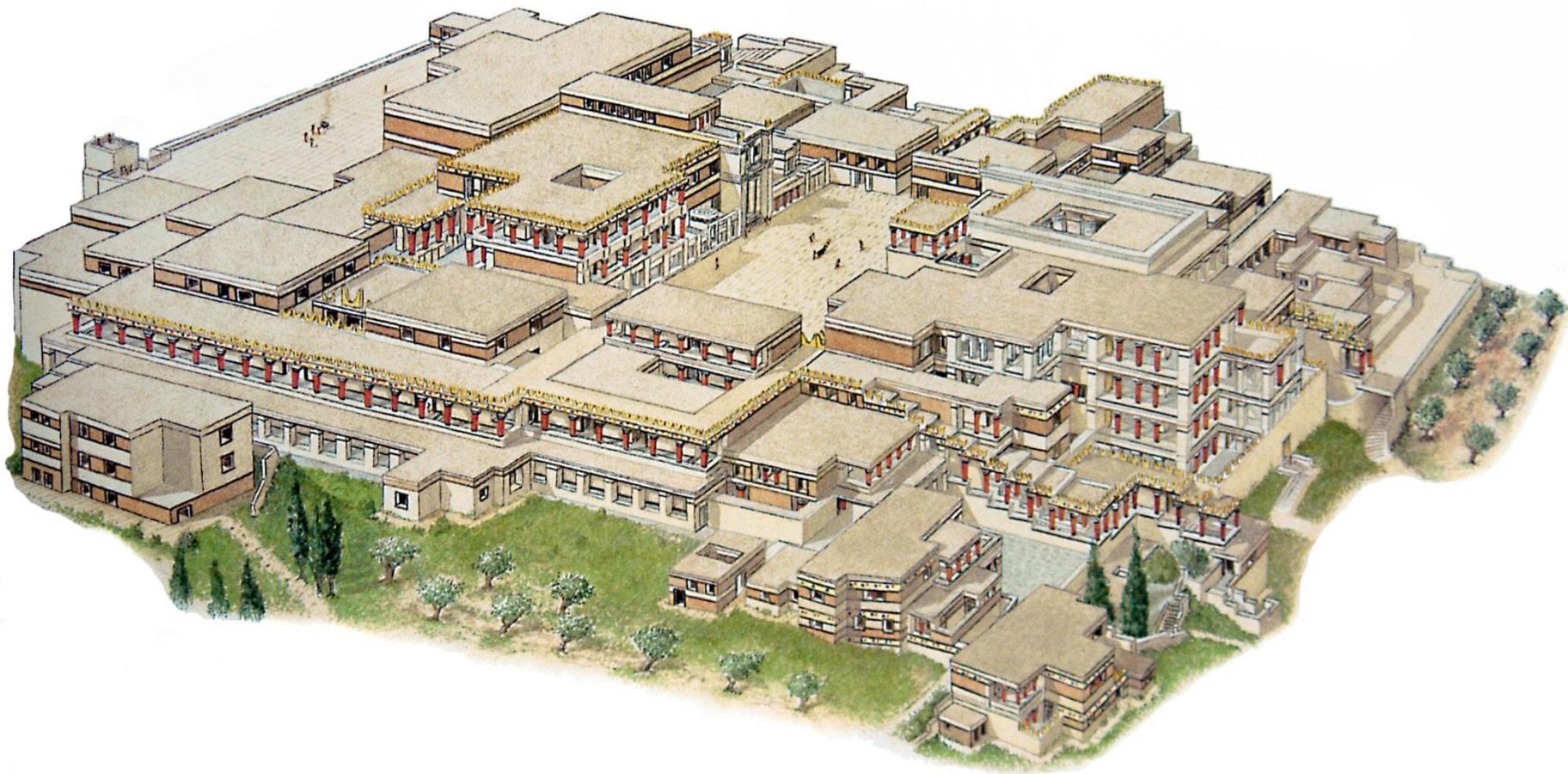
- Arkaik Dönem
- Klasik Dönem
- Helenistik Dönem

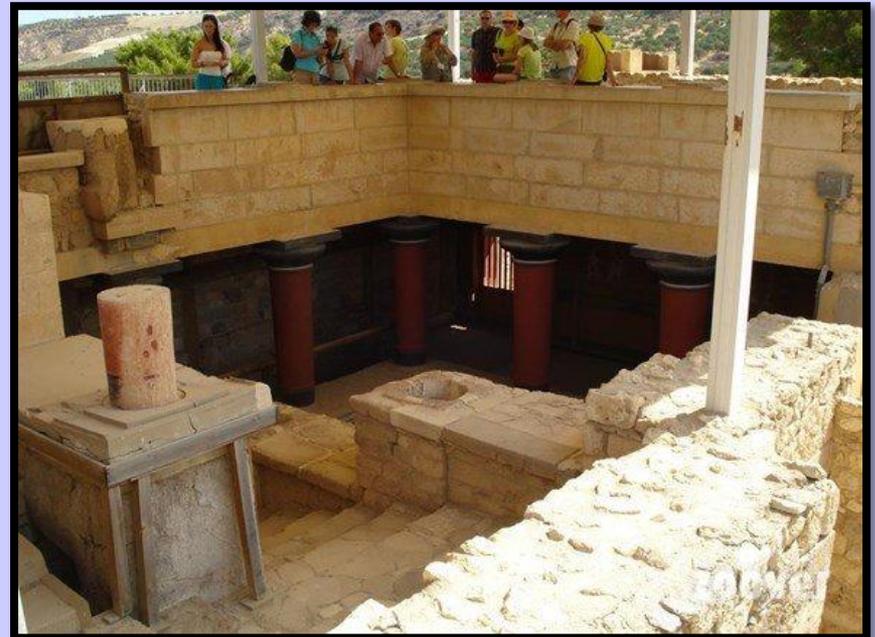
ARKAİK DÖNEM(M.Ö. 1400-M.Ö 500)

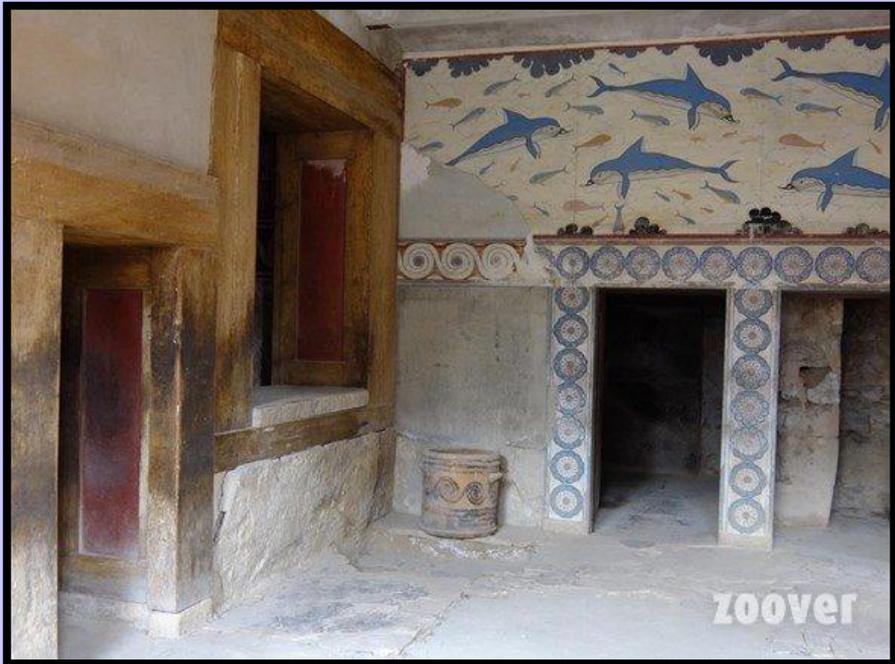
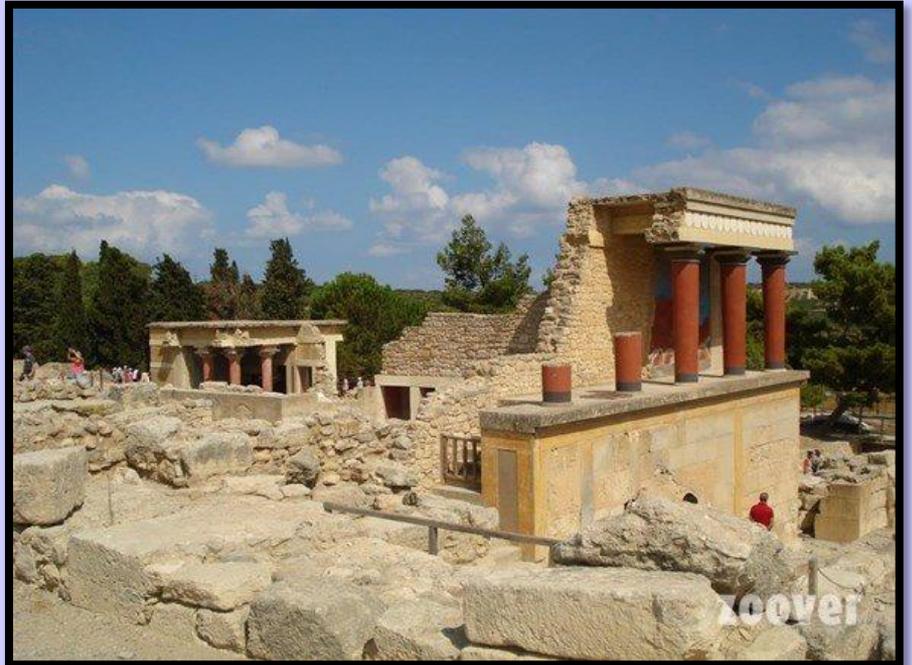
Girit (Minos) Uygarlığı(M.Ö. 2500-M.Ö. 1400):

- Girit Uygarlığı, M.Ö. 2500 yılları civarında Tunç Çağı kültürünü tanıyan bir halkın Yakındoğu'dan gelerek Girit Adası'na yerleşmesi ile başlamıştır.
- Girit Adası uzun bir süre boyunca Eski Mısır Uygarlığı ile ticaret yapmış ve uygarlığın kültürel mirasını da oradan almıştır.
- Girit Uygarlığı başkenti Knossos'ta yapılan sarayları ile ön plana çıkmaktadır.
- Uygarlık, M.Ö. 2000-M.Ö. 1400 yılları arasındaki "Saraylar Dönemi"nde doruk noktasına çıkmıştır.

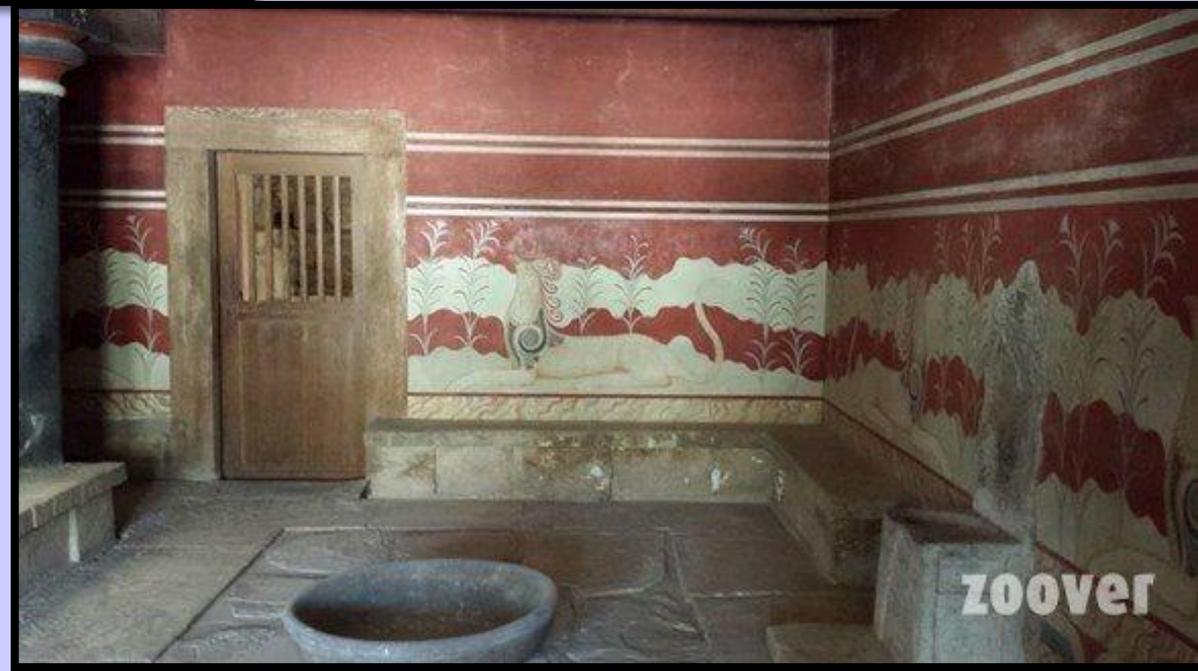
Knossos Sarayı

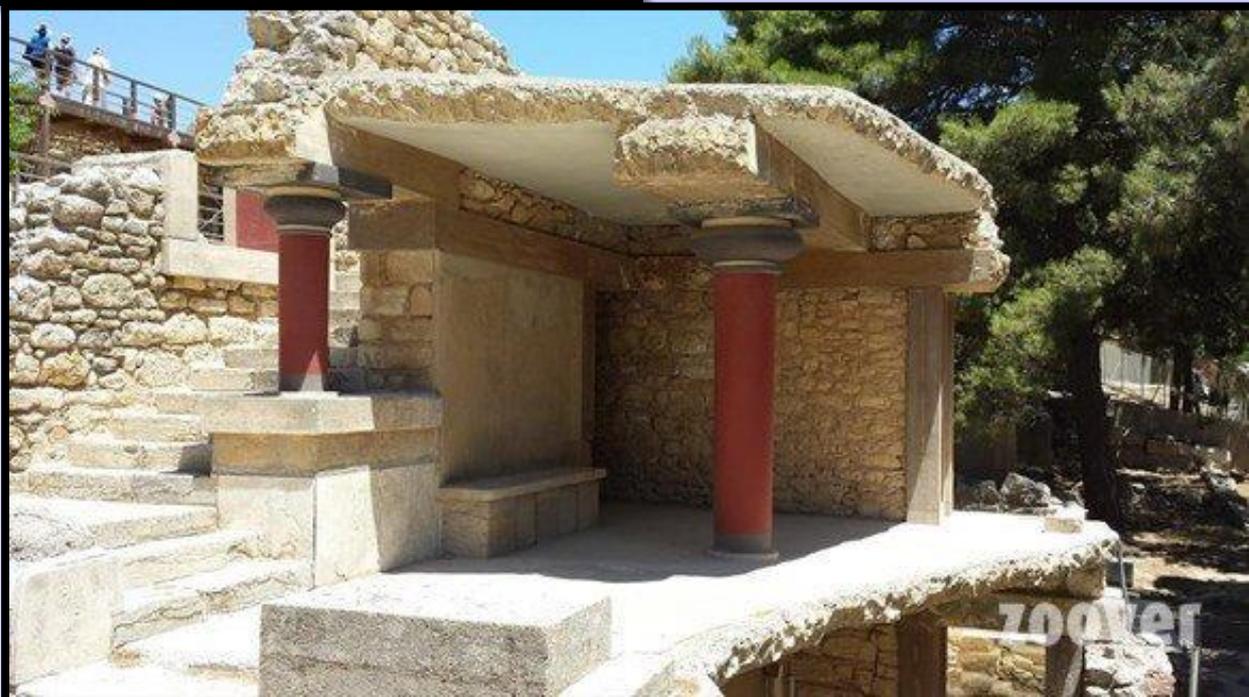
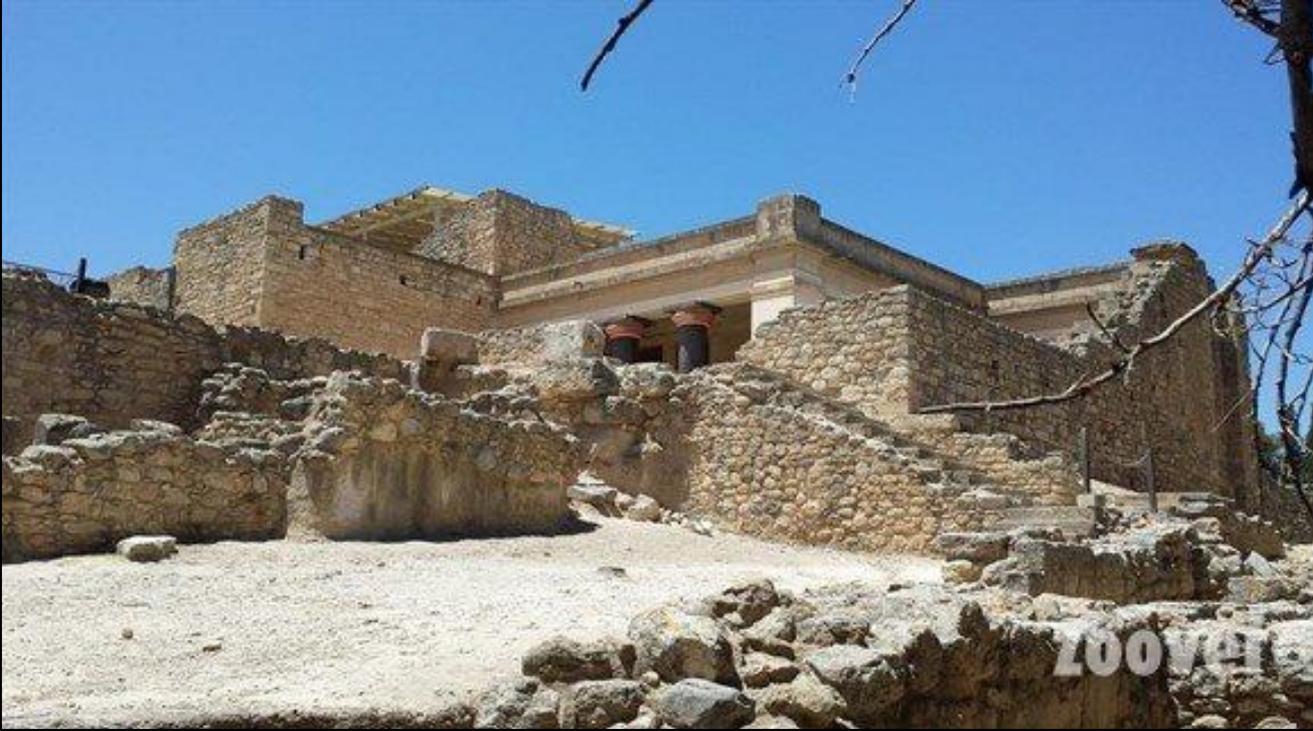

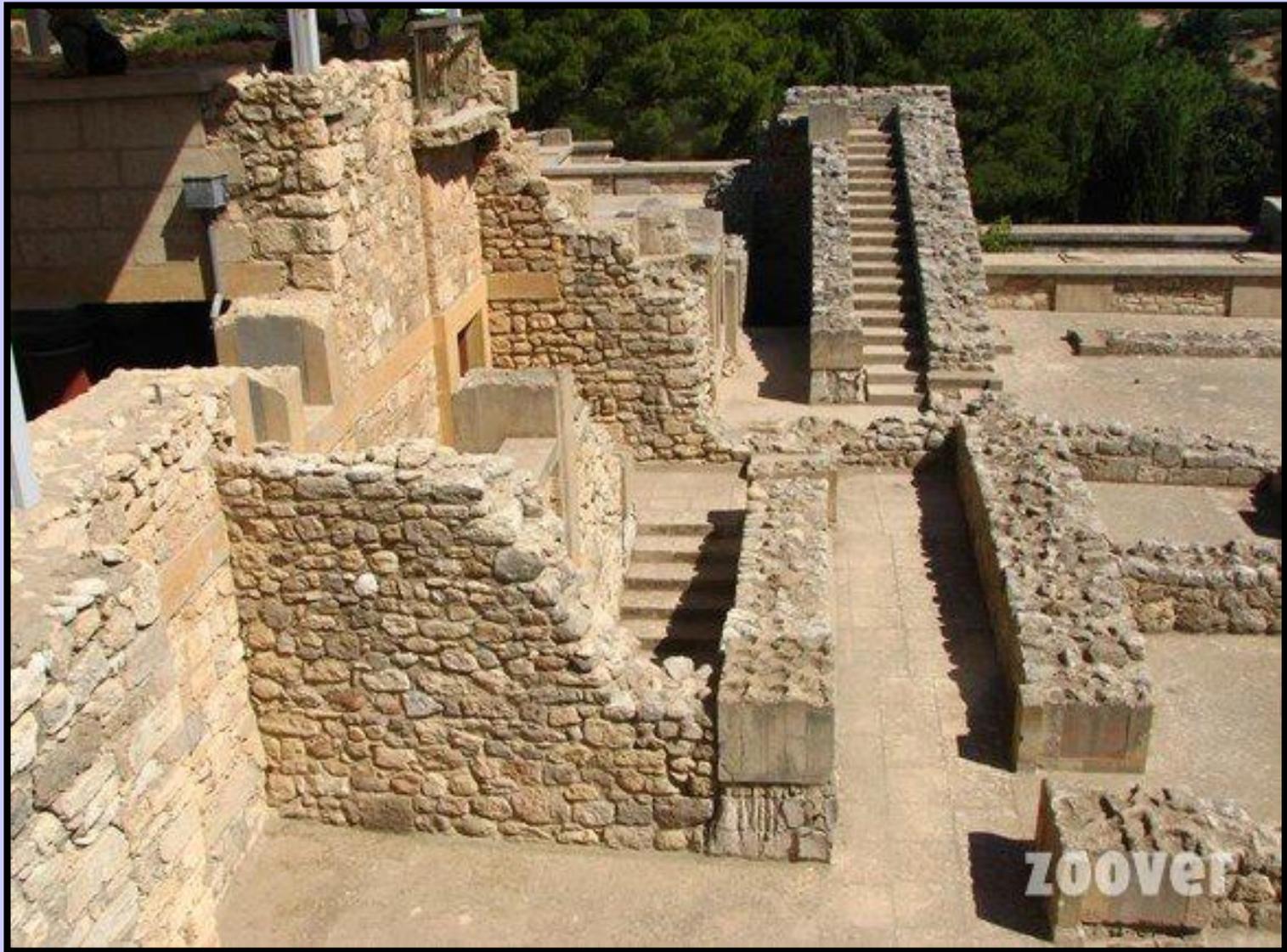

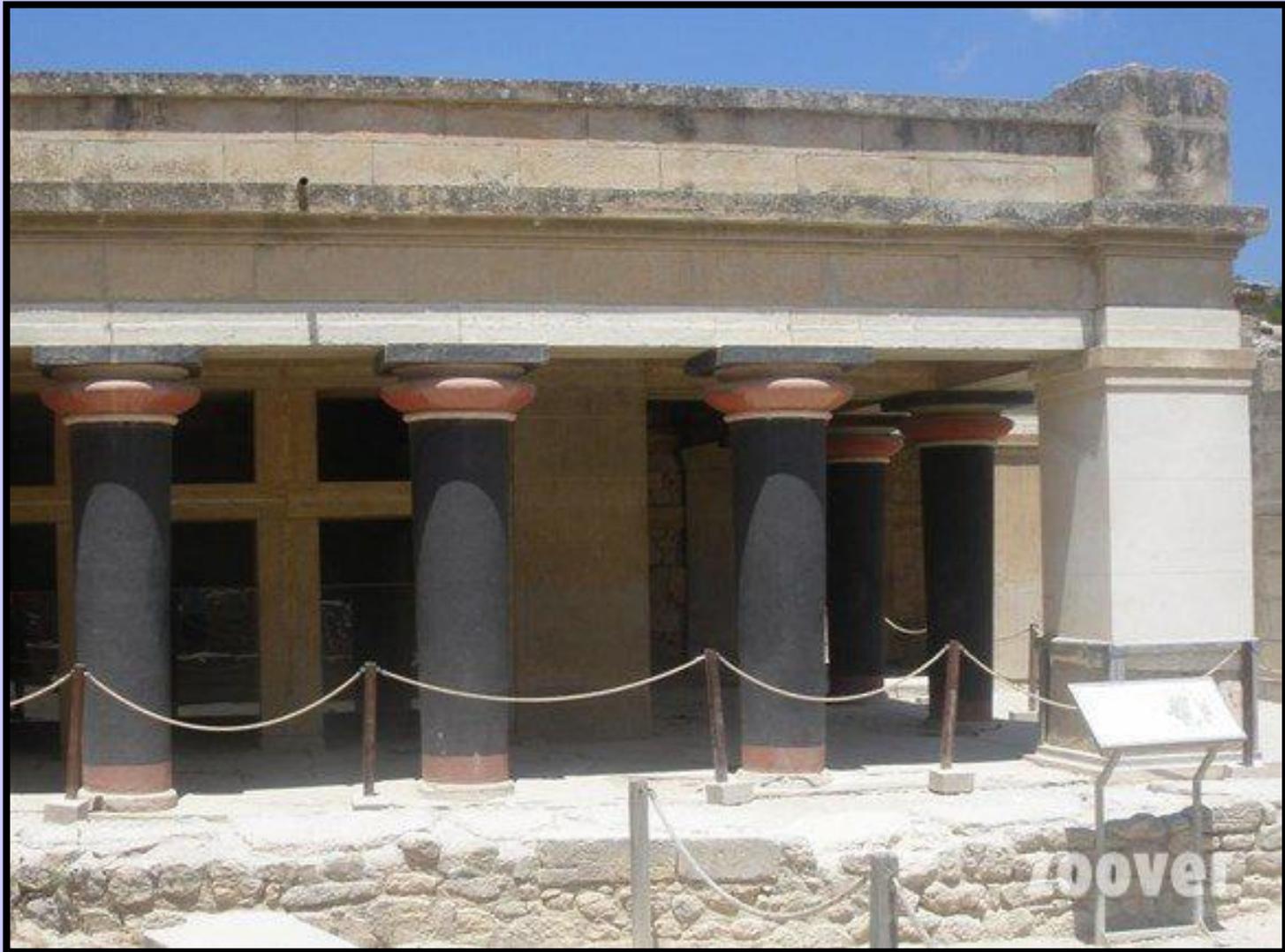

Miken (Akha) Uygarlığı(M.Ö. 1400-M.Ö. 1150):

- Anadolu'dan M.Ö. 2000'de Yunanistan'a gelen Akalar tarafından kurulmuştur.
- Şehir devletleri halinde yaşamışlardır.
- En önemli şehirleri Miken'dir.
- Akaların siyasi tarihinin en önemli olayı Truva Savaşları'dır.
- Önemli mimari eserleri Miken ve Tirins Şatoları'dır.
- Miken Uygarlığı, Dorlar tarafından yıkılmıştır..

Miken Mezar Halkası

Miken Mezar Halkası

KLASİK DÖNEM (M.Ö. 500-M.Ö 336)

- MÖ 546 yıllarında Pers Kralı Kyros, Sardes'i yıkarak Lidya Krallığı'na son vermiş ve Anadolu'da M.Ö. 300 yılına kadar sürecek olan Pers Egemenliğini başlatmıştır.
- Persler sadece Anadolu'yu ele geçirmekle kalmayıp, zaman zaman yaptıkları savaşlarla, Trakya ve Yunanistan'da da etkili olmuşlardır.
- Bu nedenle M.Ö. 5._yüzyıl Helen Sanatı Anadolu'da Pers etkisi altında kalmış ve Grek-Pers Sanatı olarak literatüre geçmiştir.

HELENİSTİK DÖNEM (M.Ö. 336-M.Ö 30)

- Büyük İskender'in istilalarıyla başlayan Antik Dünya'da Grek etkisinin doruğa ulaştığı dönemdir.
- Doğu-Batı kültürünün kaynaşmasından sentez bir medeniyet olan “Hellenizm” doğmuştur.
- Önemli şehirler kurulmuştur (İskenderiye, İskenderun).

YUNAN DÖNEMİ KENTLERİ

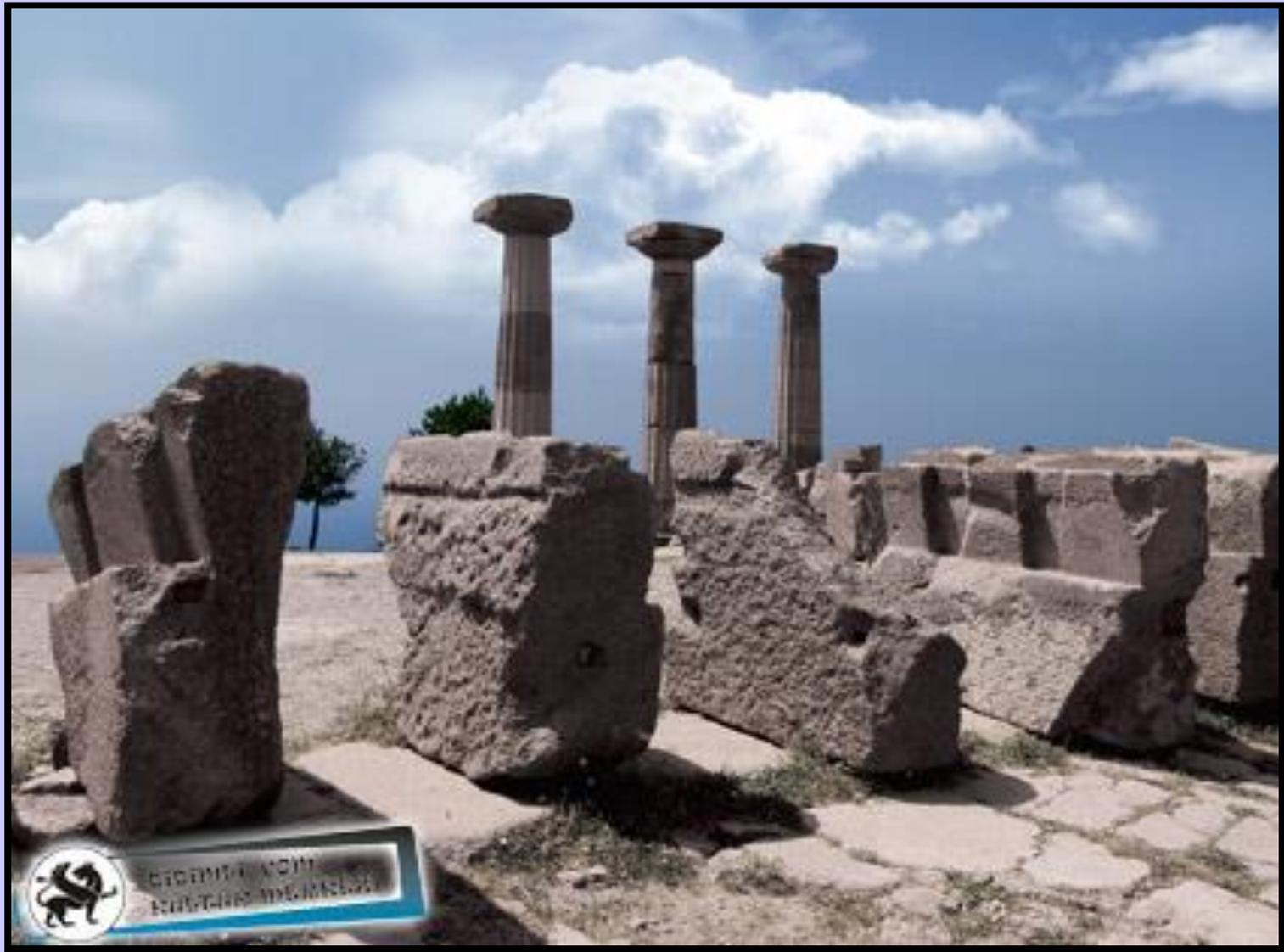
Başlangıçta düzensiz bir plana sahip olan kent M.Ö.5. yüzyıldan başlayarak düzenli plan uygulanan kentler de vardır ki, bunlara Assos, Magnesia, Aphrodisias, Milet, Priene ve Bergama kentleri örnek gösterilebilir.

ASSOS ANTİK KENTİ

Athena Tapınağı: Antik kentin en yüksek noktasında Athena Tapınağı bulunuyor. Arkaik Çağ'da Anadolu'da yapılan ilk ve tek dor düzenindeki tapınaktır.

ΔΙΔΗΜΕΙΟΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ESKİME.COM
Kültürün ve Tarihin

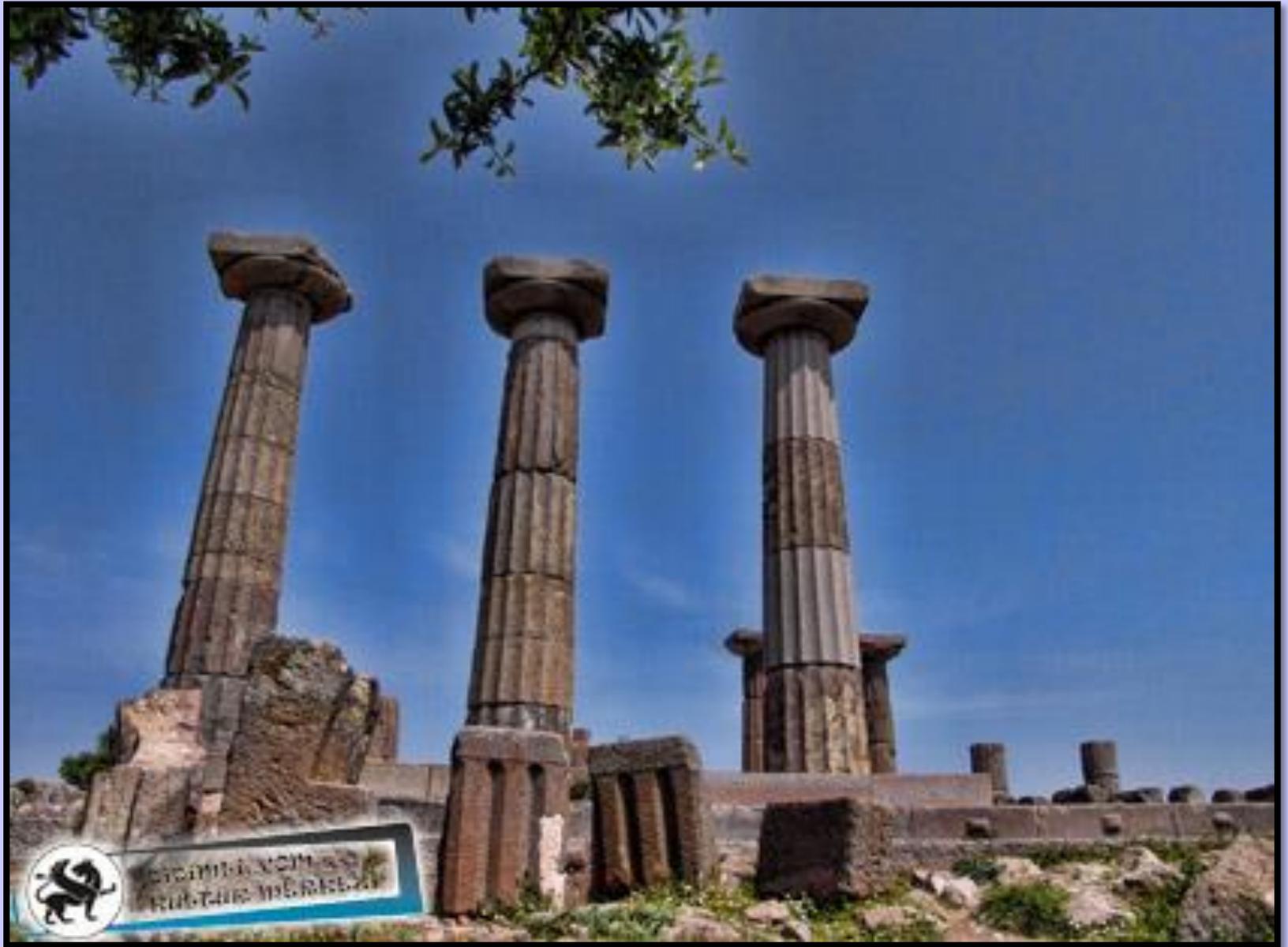

SIDONIA.COM
KULTÜR MUSEUMU

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԿՐԹԱԿԱՆԱԿՆԵՐ

სამხრეთის
მეჩხერის

DIDIME.COM
KURBAN MUSEUM

Amfityatro: Antik kentin güney yamacında Midilli Adası'na karşı kurulmuştur. Doğal bir kaya oyuğuna yapılmış, tahmini 2500 kişilik olan tiyatro sonraki yıllarda taş ocağı olarak kullanılmıştır.

ΔΙΔΥΜΕΙΩΝ
ΚΥΚΛΙΑΣ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

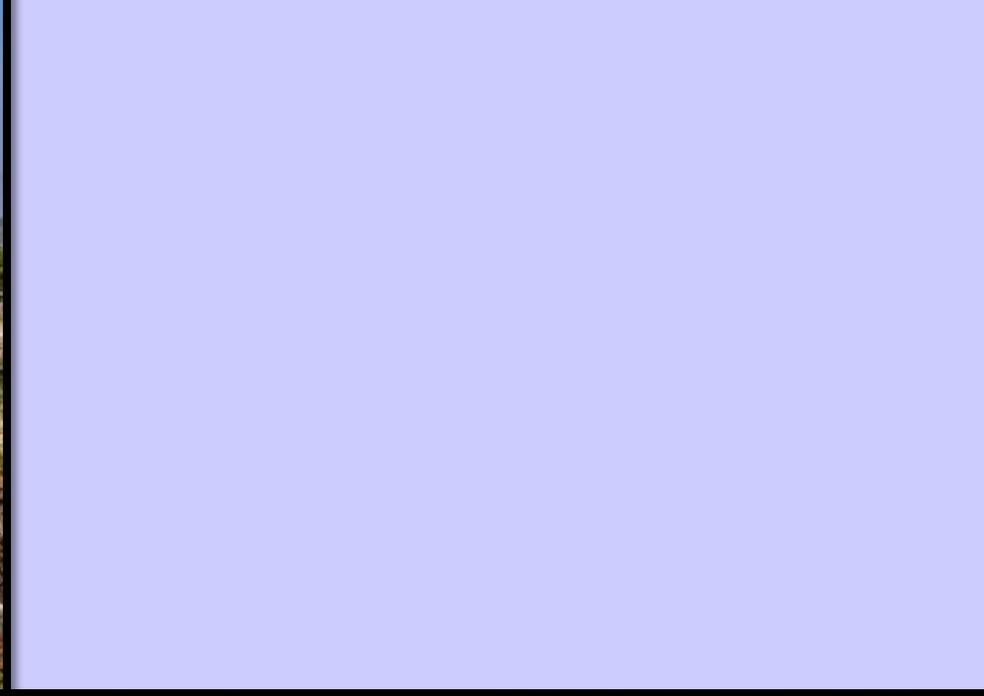

Nekrapol: Kentten bağımsız mezar alanlarıdır. Eski gömülerde yakılan cesetlerin küllerinin küplere konulup ağızlarınının kapanması şeklinde gömüldüğü görülmüştür. Küplerin içine ölü için hediyeler de konulmaktadır. Daha sonra lahit şeklinde mezarlar kullanılmıştır..

IZOBNENA VOJNA
KUPOLA IZ BEOGRADA

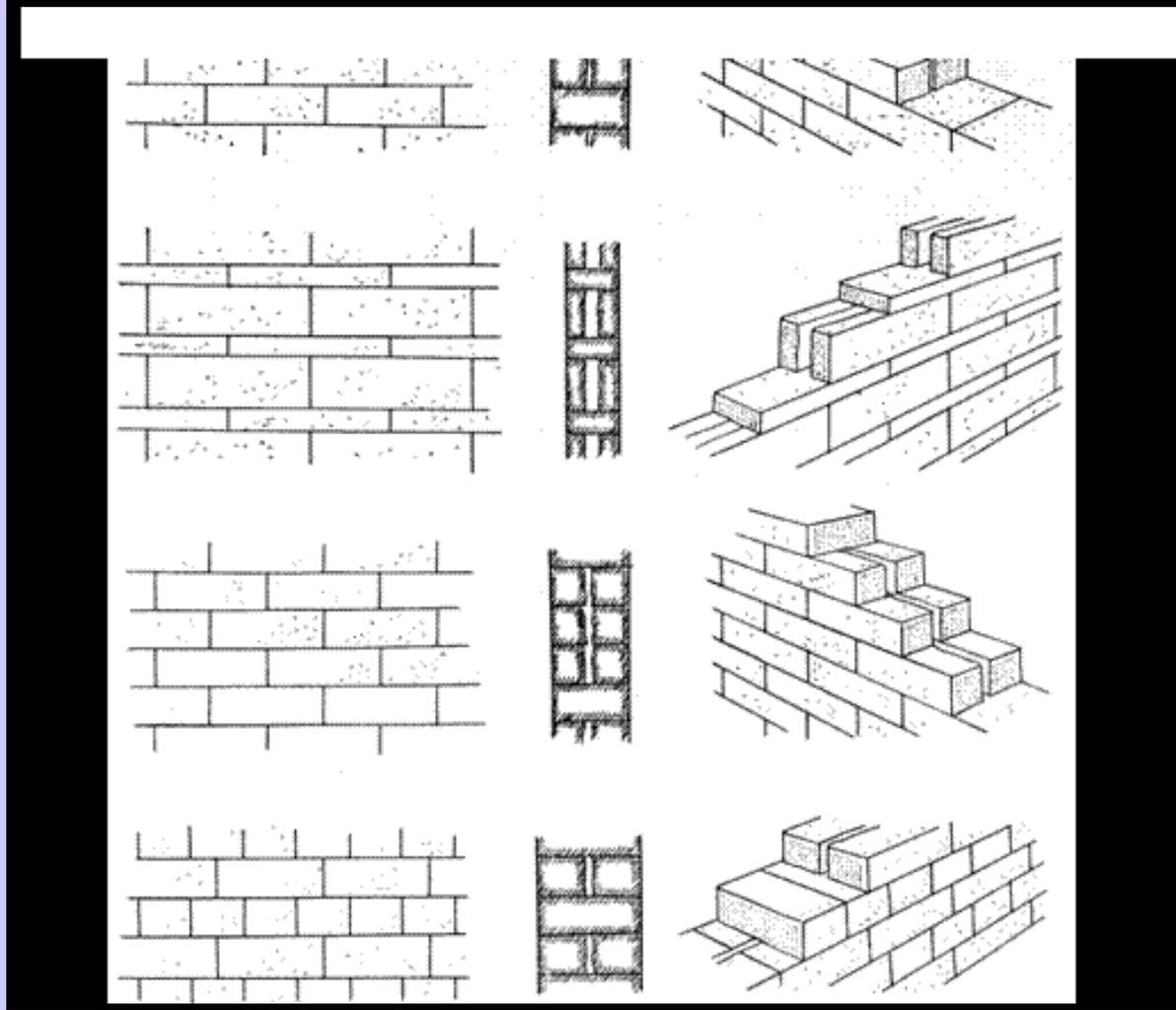

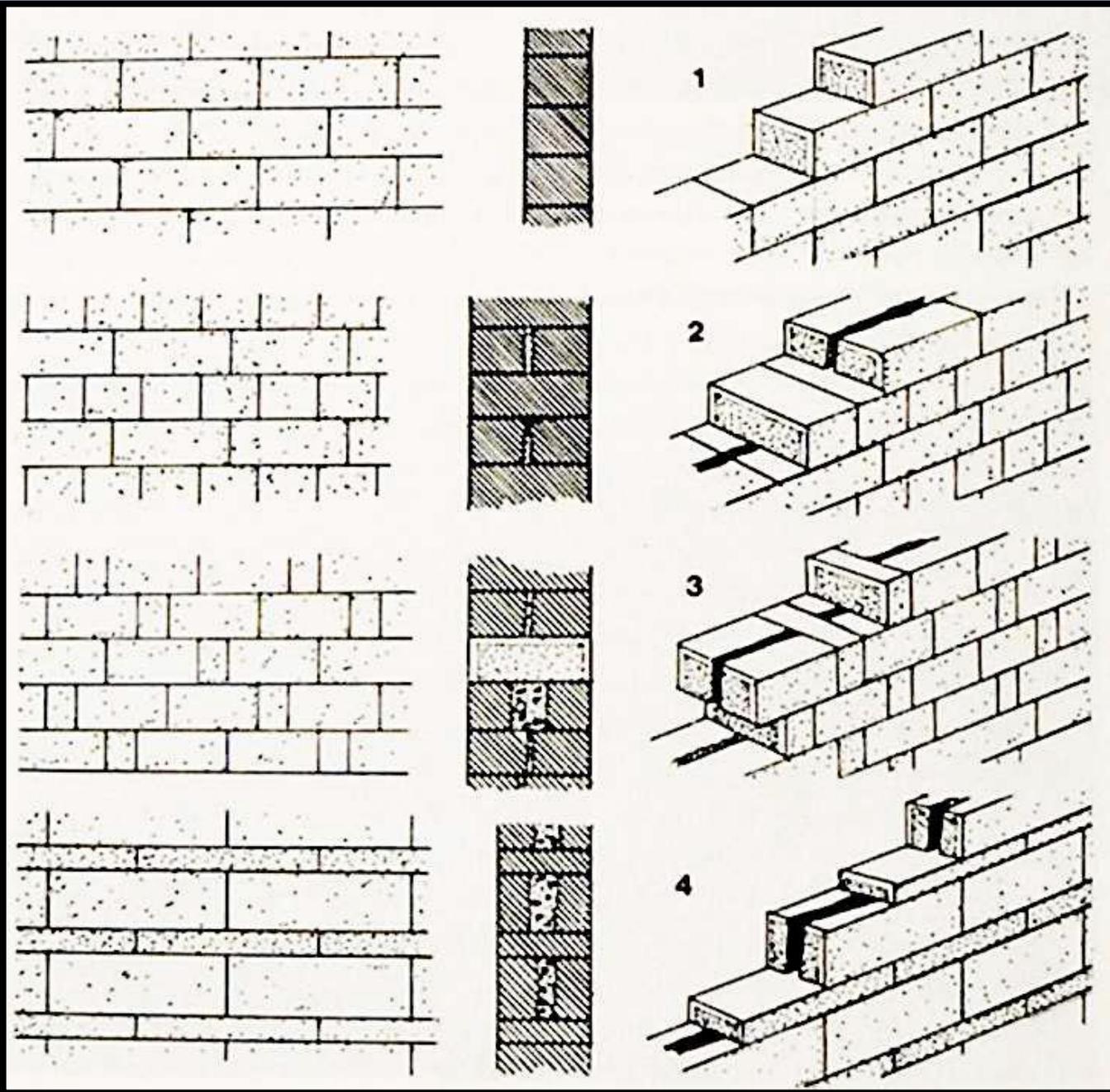

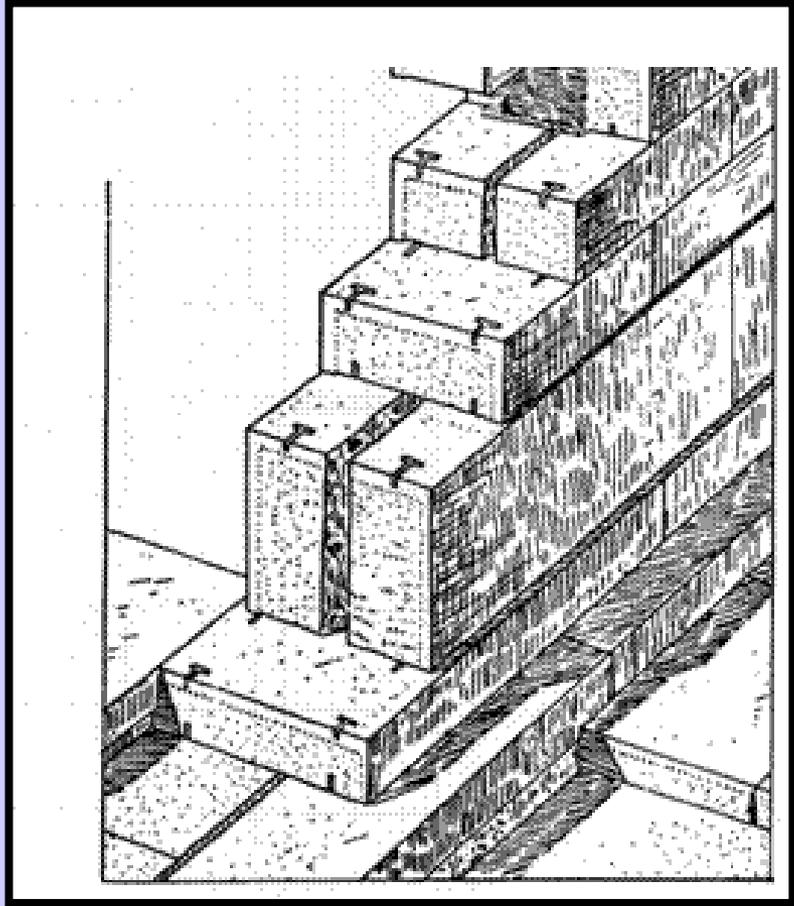
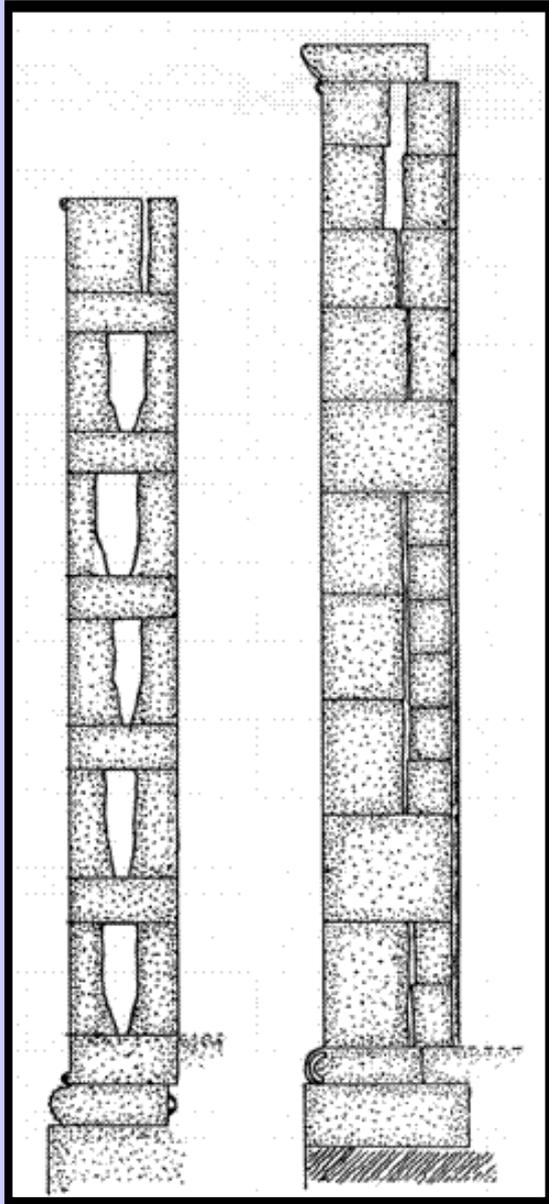
Surlar: Kentin çevresi günümüzde de görülebilen 3200 metre uzunluğunda, 20 metre yüksekliğinde surlarla çevrilidir. Surlar M.Ö. 4. yy'da inşa edilmiştir. Kentin giriş ve çıkışını sağlayan iki ana kapı bulunmaktadır. Doğu ve batı kapılarının önündeki alan nekropol(mezarlık) olarak kullanılmıştır. Nekropolde basit mezarların yanı sıra görkemli anıtsal mezarlar da bulunmuştur.

Duvar Örgüleri

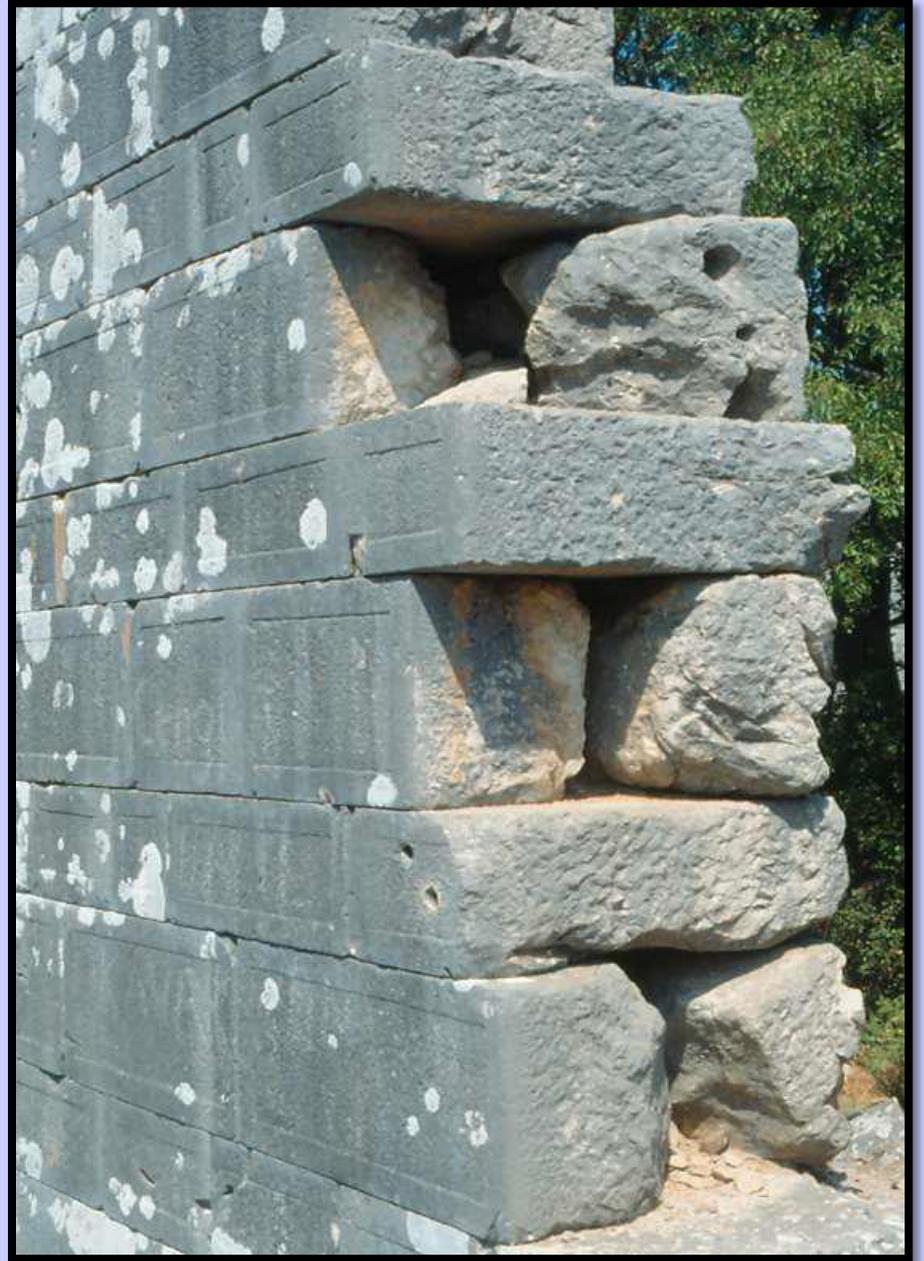

İki yüzlü
bağ taşı
örgü

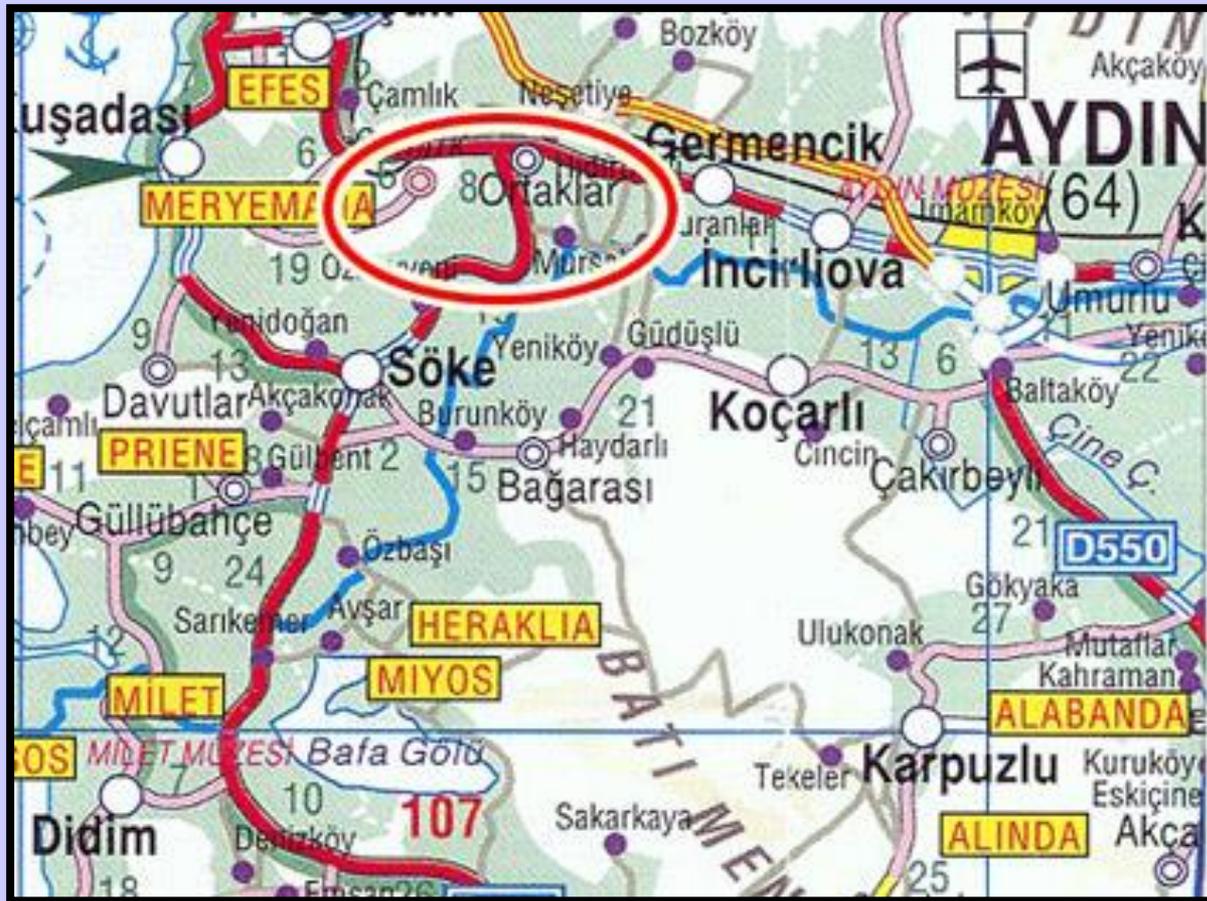
Herakleia Surları

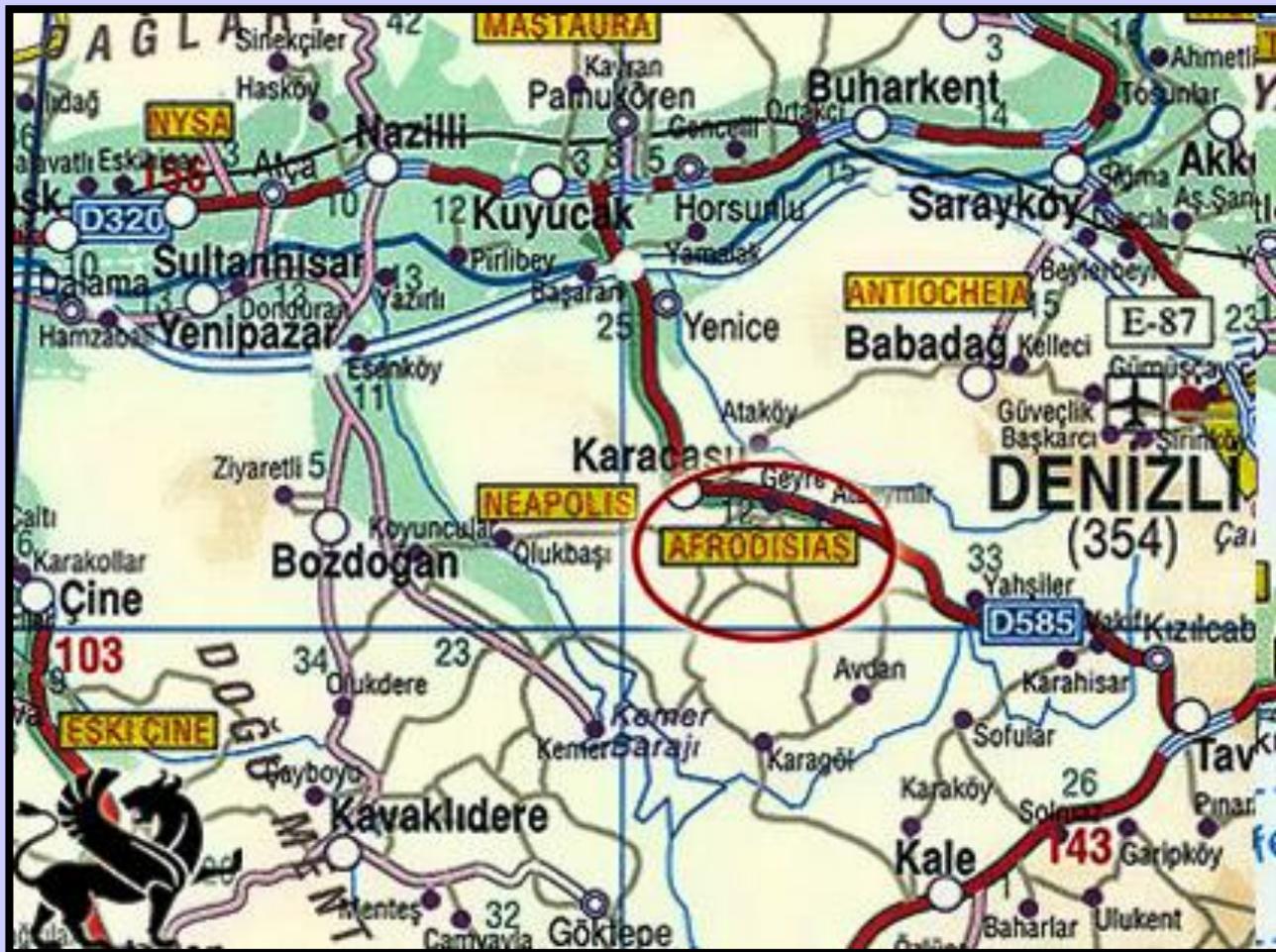
Logo of the Spanish Ministry of Culture (Ministerio de Cultura) featuring a black silhouette of a griffin on a white circular background. To the right of the logo, the text "LEGISLAÇÃO DO PATRIMÓNIO CULTURAL" is written in white capital letters on a dark blue rectangular background.

MAGNESIA ANTİK KENTİ

APHRODISİAS ANTİK KENTİ

Tetrapylon: Düz, yivli, spiral yivli sütunların bazıları çift sütundan oluşmuştur. Bazı sütunlar mavi mermerlerden yapılmıştır.

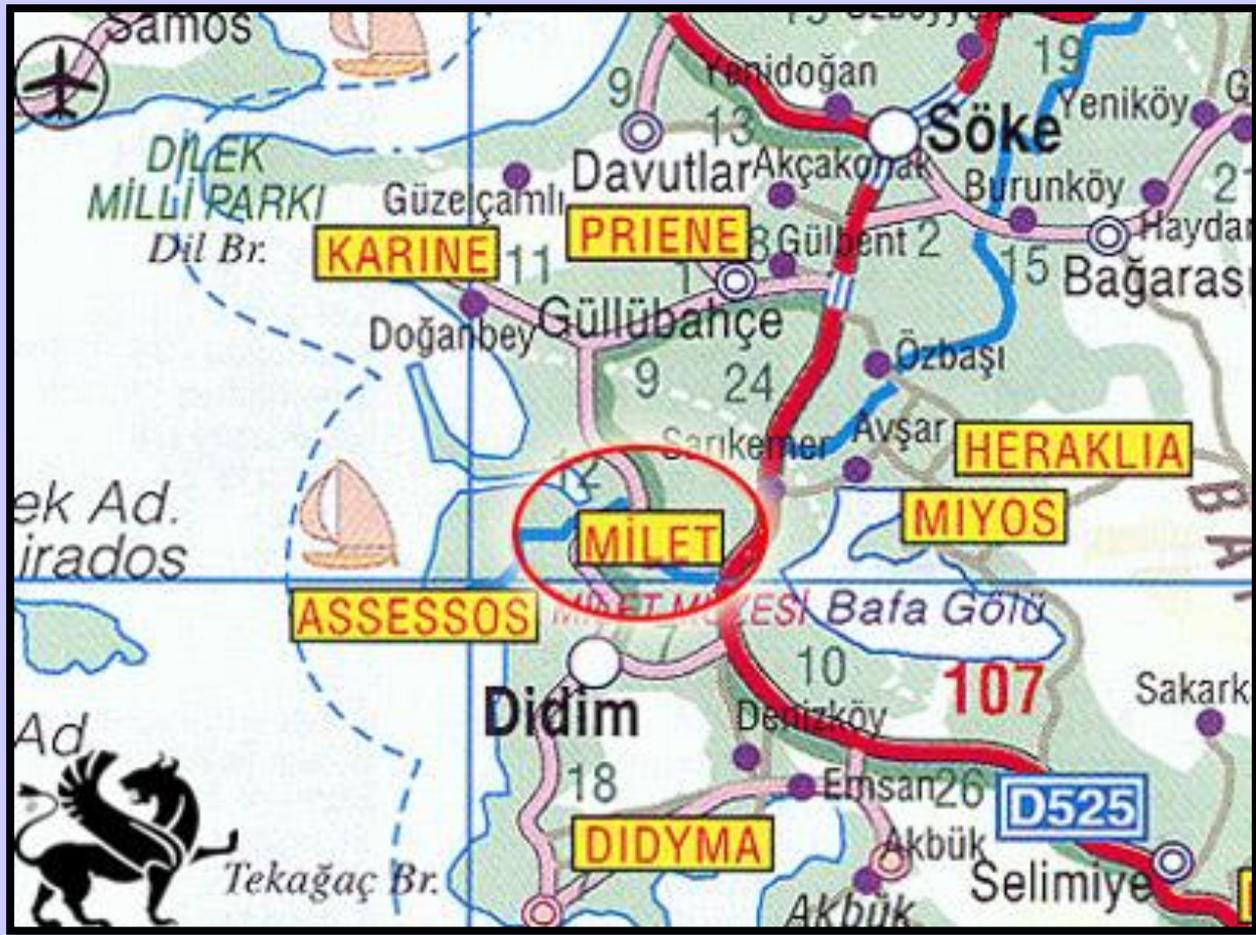
Aphrodithe Tapınağı: Aphrodisias kentinin en önemli yapısı Aphrodithe tapınağıdır. Tapınağın ilk yapımı Arkaik devirde gerçekleştirilmiştir. On dört sütunu ayakta olan yapı, Aphrodithe tapınağıdır. Anadolu'ya özgü İon tarzında yapılmış olan tapınakta, yapıyı çepeçevre saran kısa taraflarda sekiz, uzun taraflarda da on üçer sütun dizisi, olağan uzaklığın iki katı bir açıklıkla iç duvarlara ulaşmakta, böylece iki sütun dizisi ile çevrili izlenimi yaratmaktadır.

Tiyatro(Dönemin Sosyal Yapılarından Tiyatro)

Map of the Milet region in Turkey, showing the city of Milet circled in red. The map includes various towns like Söke, Didim, and Karine, and features like Dilek Milli Parkı and Bafa Gölü. Road numbers 107 and D525 are also visible.

MİLET ANTİK KENTİ

Kentin Günümüze Kadar Gelebilen Kalıntıları

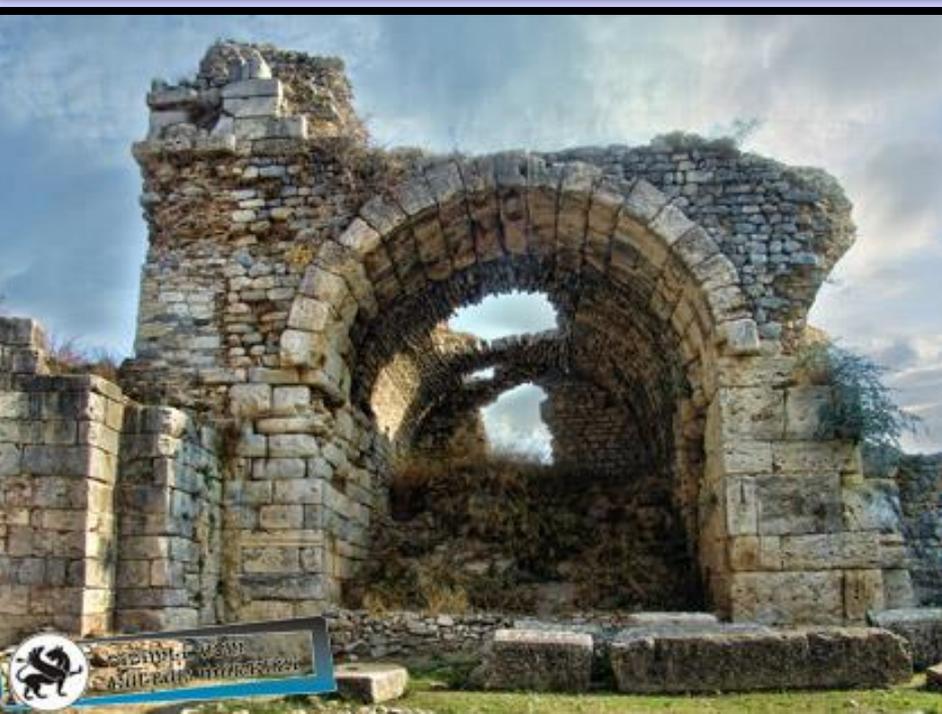

 DIDİMELİ VEYİN
KÜLTÜR MİRASIZI

 DIDİMELİ VEYİN
KÜLTÜR MİRASIZI

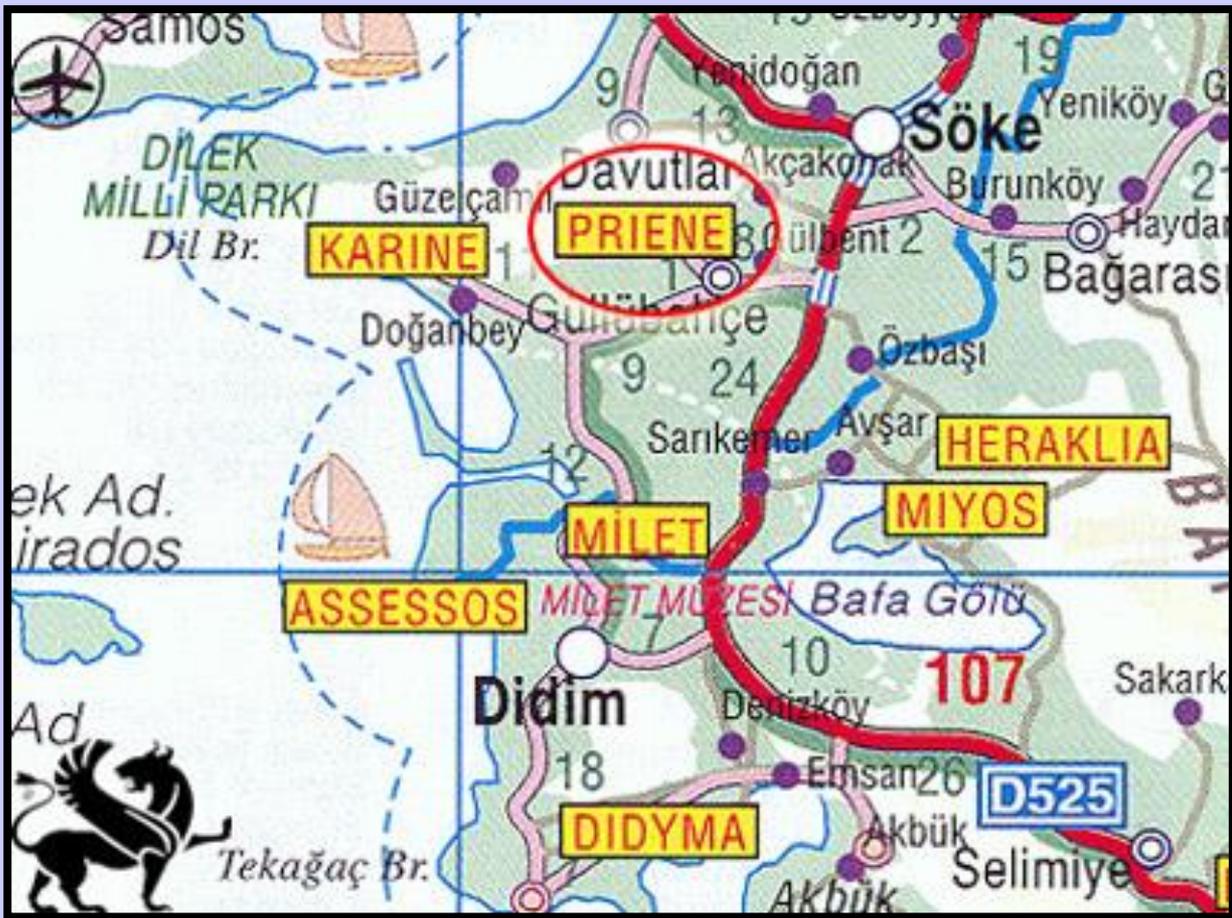

 DIDİMELİ VEYİN
KÜLTÜR MİRASIZI

 DIDİMELİ VEYİN
KÜLTÜR MİRASIZI

PRIENE ANTİK KENTİ

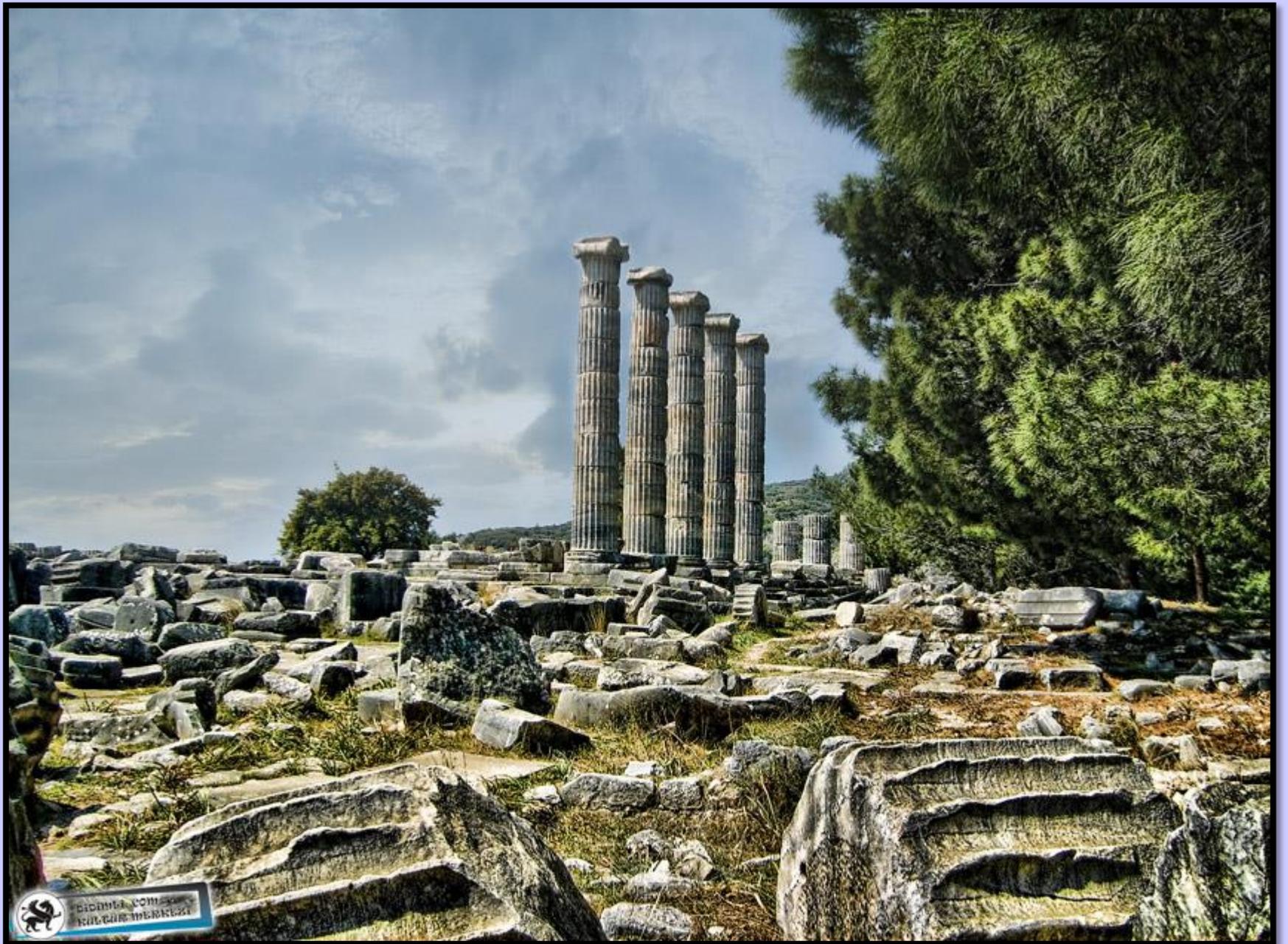

 DIGITALE.COM
KULTÜR MİRASINI

Sütun Tamburları

SIDONIA.COM
KULTÜR MİRAS

Duvar Eteğinde Yarım Kalmış Profil

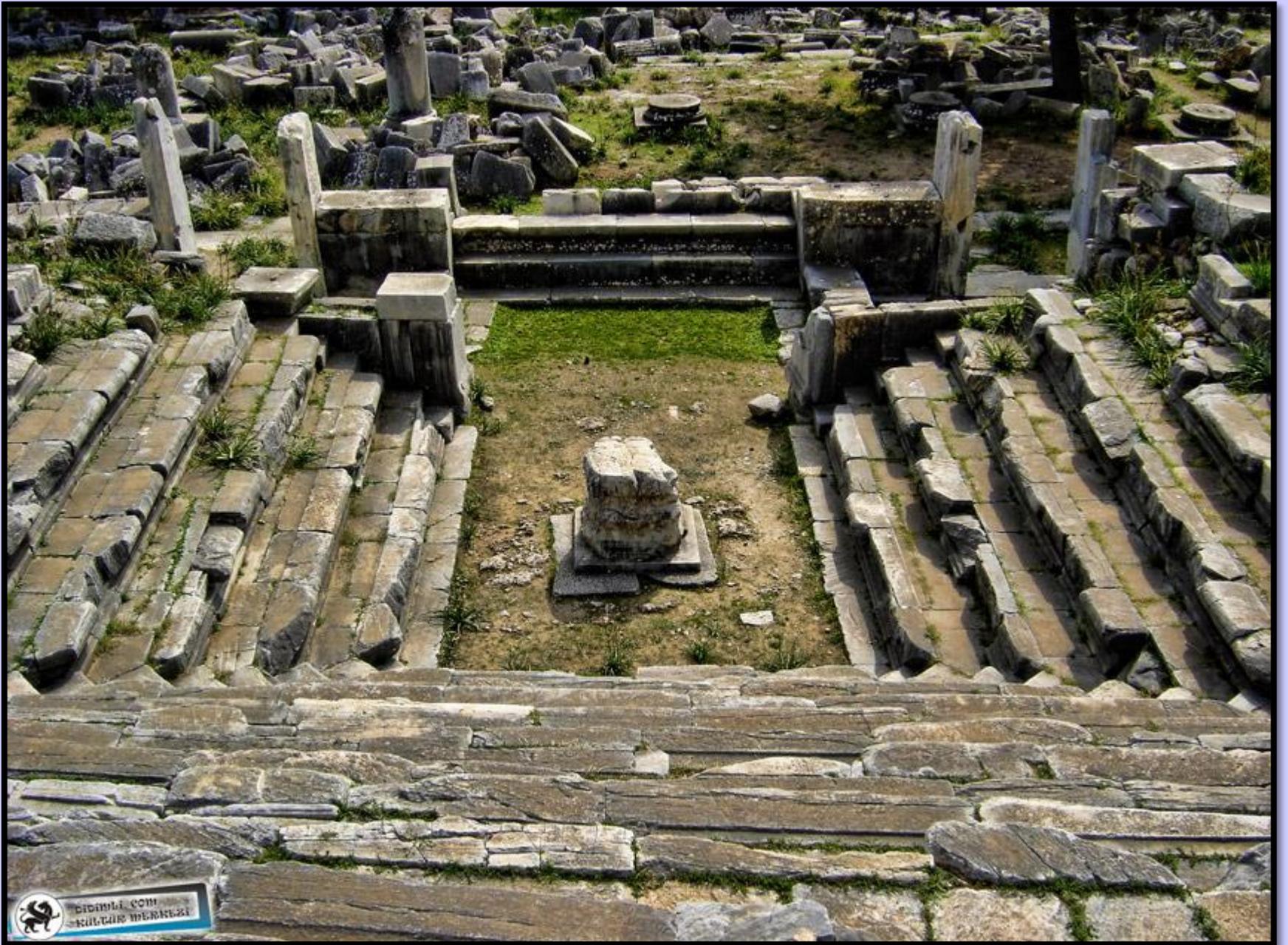
Aynı Duvarda Düzlenmiş ve Düzlenmemiş Yüzeyler

PRIENE'NİN KONUTLARI

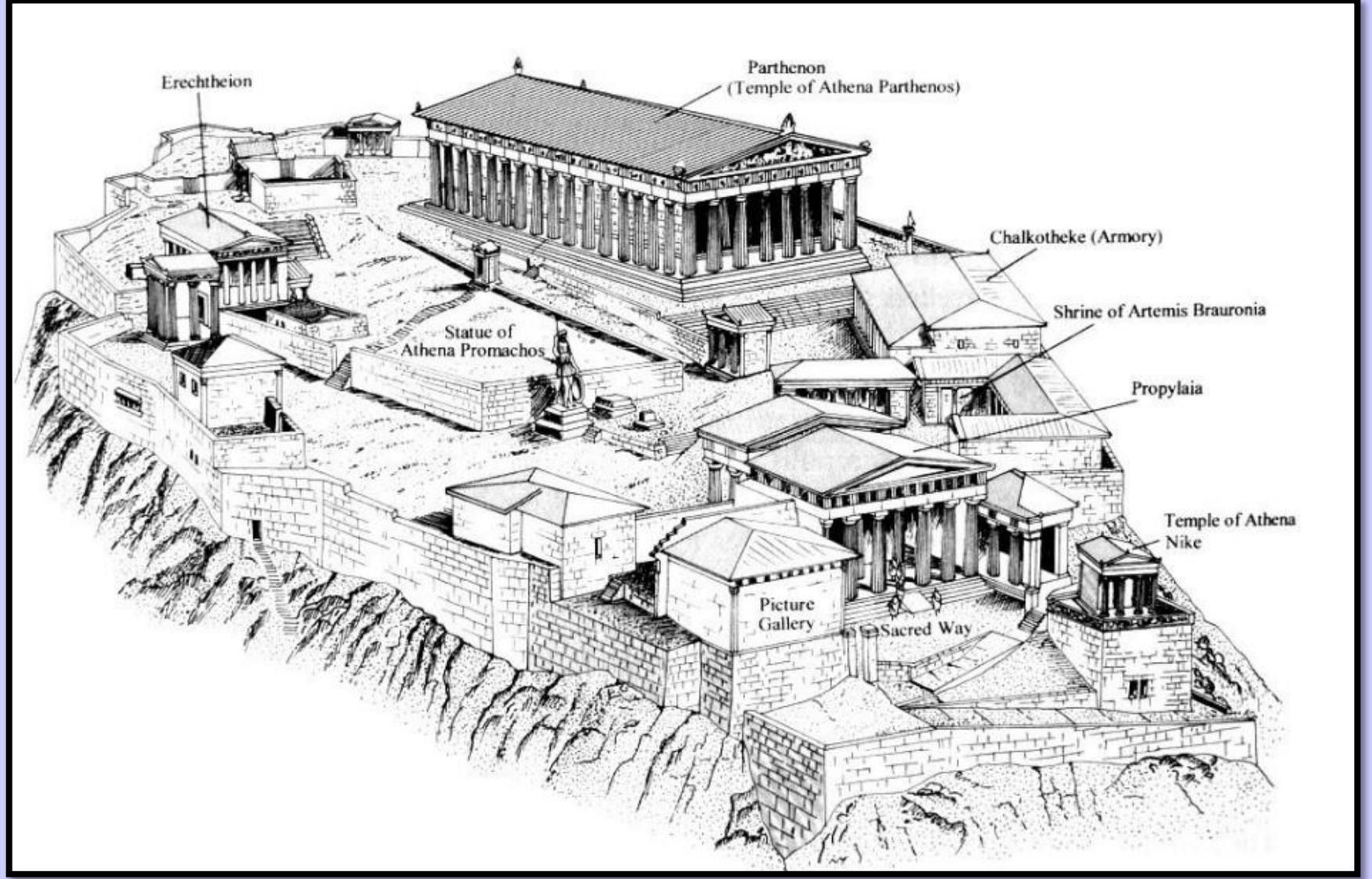
BERGAMA ANTİK KENTİ

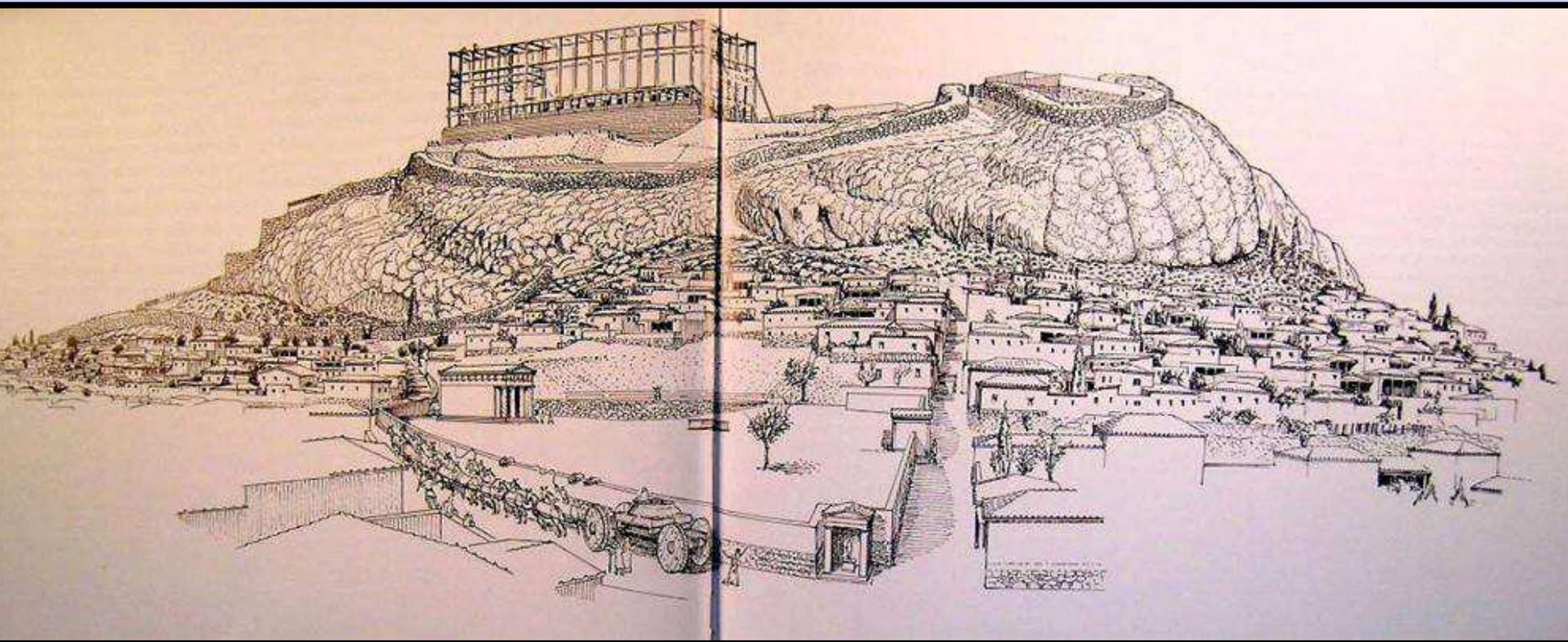

YUNAN DÖNEMİ ŞEHİR YAPISI

MÖ 1050 yıllarından sonra ise genelde “Polis” adı verilen ilk kent devletleri kurulmaya başlamıştır. Bu kentler, çevresinde bir sur bulunan aşağı kent ve gerisindeki “Akropolis” adı verilen yüksek bir tepeden oluşuyordu.

Akropolis(Yüksek Kent):Şehrin en yüksek yerinde konumlandırılmış bölüm olup, Yunan kentinin en önemli yapısı olan tapnakların “temenos” olarak adlandırılan çevresindeki kutsal alanların, onun çevresinde ise koruma amaçlı bir kalenin yer aldığı bölümdür.

FACADE OVEST
RESTAURATION

Bu kentlerin ana merkezlerinde devlet ocağı, tapınaklar, resmi yapılar, Pazar meydanları (Agora), fikir ve beden eğitiminin yapıldığı gymnasiumlar, atletizm yarışmalarının yapıldığı stadionlar, Şehir meclisi binaları (buleuterion) da bulunmaktaydı.

Agora: Antik Yunan kentlerinde, şehirle ilgili politik, dini, ticari her türlü faaliyetin gerçekleştiği, tüm kamu binalarının etrafında sıralandığı halka ait geniş açık alandır.

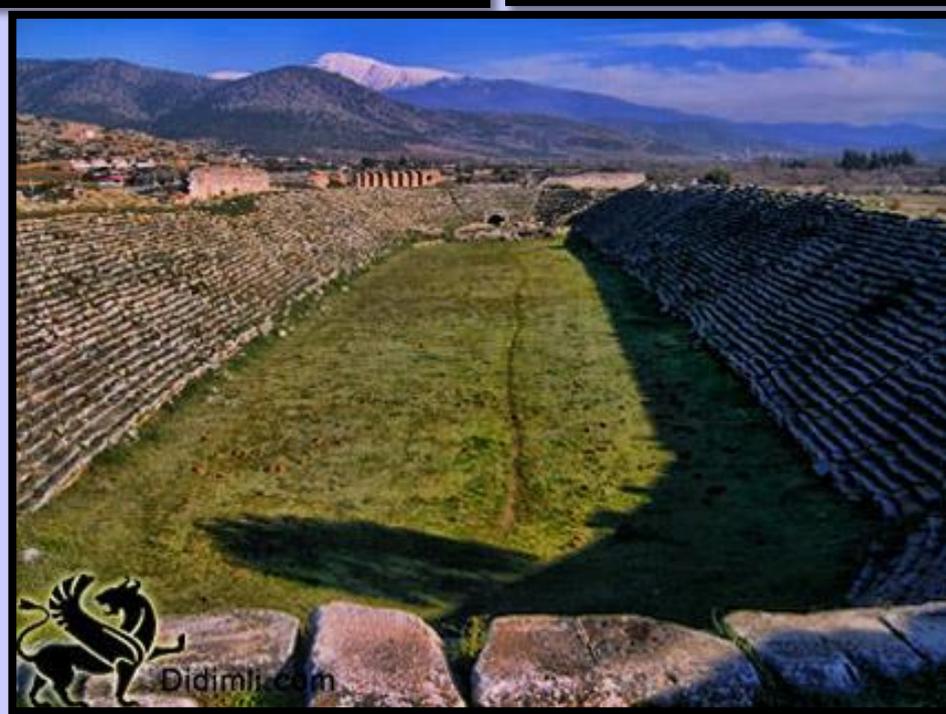

Gymnasion: Fikir ve beden eğitiminin yapıldığı yerlerdir.

Stadyum: Aphrodisias stadyumu, kentin en iyi korunmuş ve en görkemli yapıtı olmakla birlikte Ege bölgesindeki eski stadyumlardan en iyi korunandır. Şehrin kuzeyinde olan stadyum 262 metre uzunluk, 50 metre genişlik ve 30.000 izleyici alabilecek oturma sıralarına sahiptir. Genellikle atletizm ağırlıklı spor etkinlikleri için kullanılan stadyumlar, gerektiğinde halk oylamaları ve diğer yarışmalar içinde kullanılmaktadır.

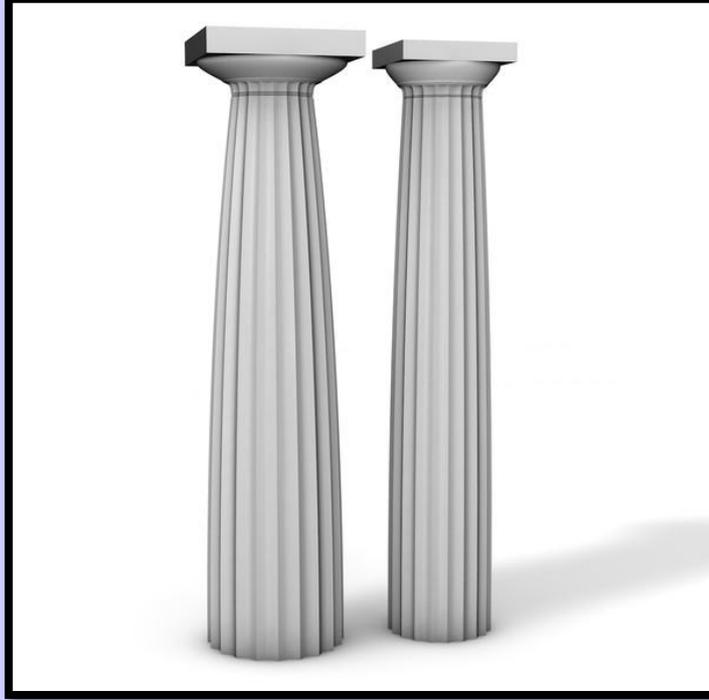
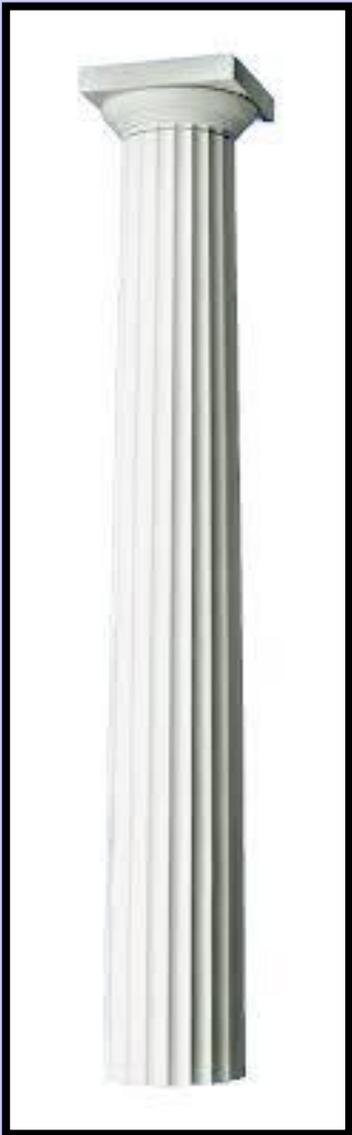

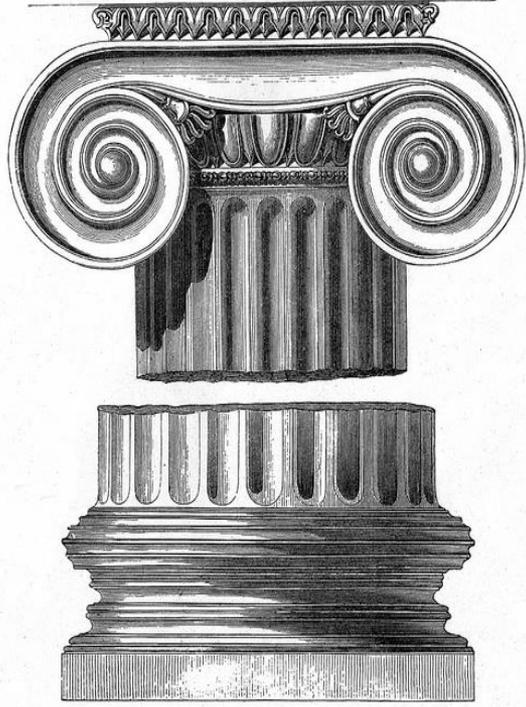
Buleuterion: Şehir meclis binalarıdır.

DOR, İON, KORİNT DÜZENLERİ

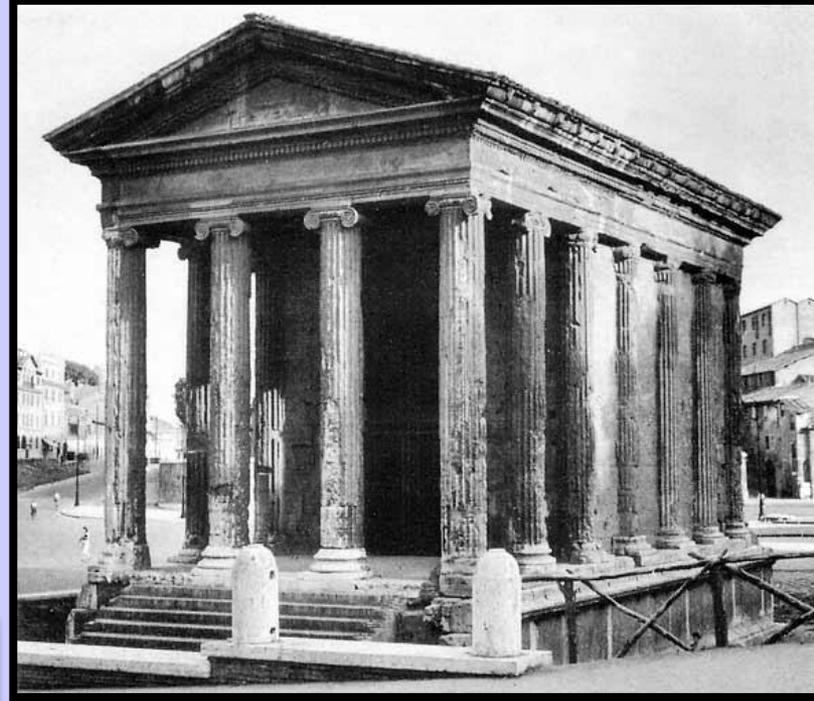
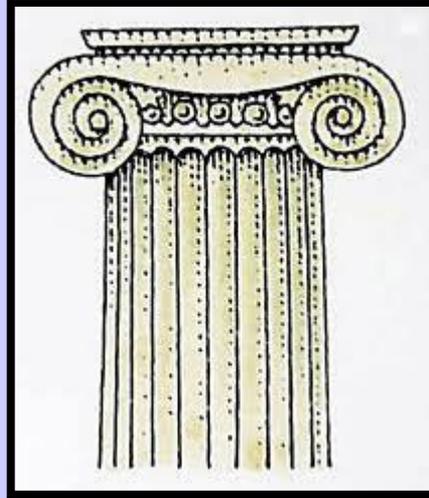
MÖ 7. yüzyıldan beri taştan yapılan tapınaklarda önceleri “İyon” ve “Dor” adı verilen iki düzen hakimdi, sonradan bunlara “Korint” düzeni de eklenmiştir.

DOR DÜZENİ: Altı geniş, üstü dar, ortası şişkin, yivli kolonların kullanıldığı; kolonların üzerinde ise ince plak şeklinde, kenarları yukarı, dışarı taşkın, sade kolon başlıklarının kullanıldığı düzendir

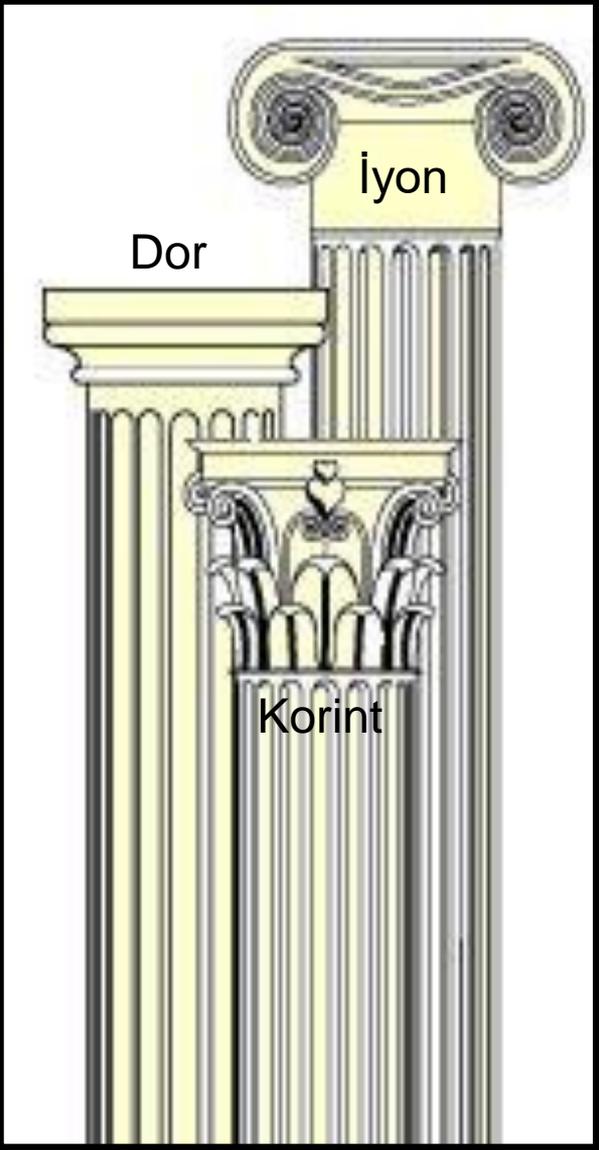
11. Ionic capital and base.

İYON DÜZENİ: Bu düzende, dor düzenden farklı olarak silmeli, yuvarlak altlıklara oturan iyon düzeni kolonların gövdesinde düşey doğrultulu 24 yiv yer almaktadır. Kolonlar dor düzenine göre daha yüksek ve incedir.

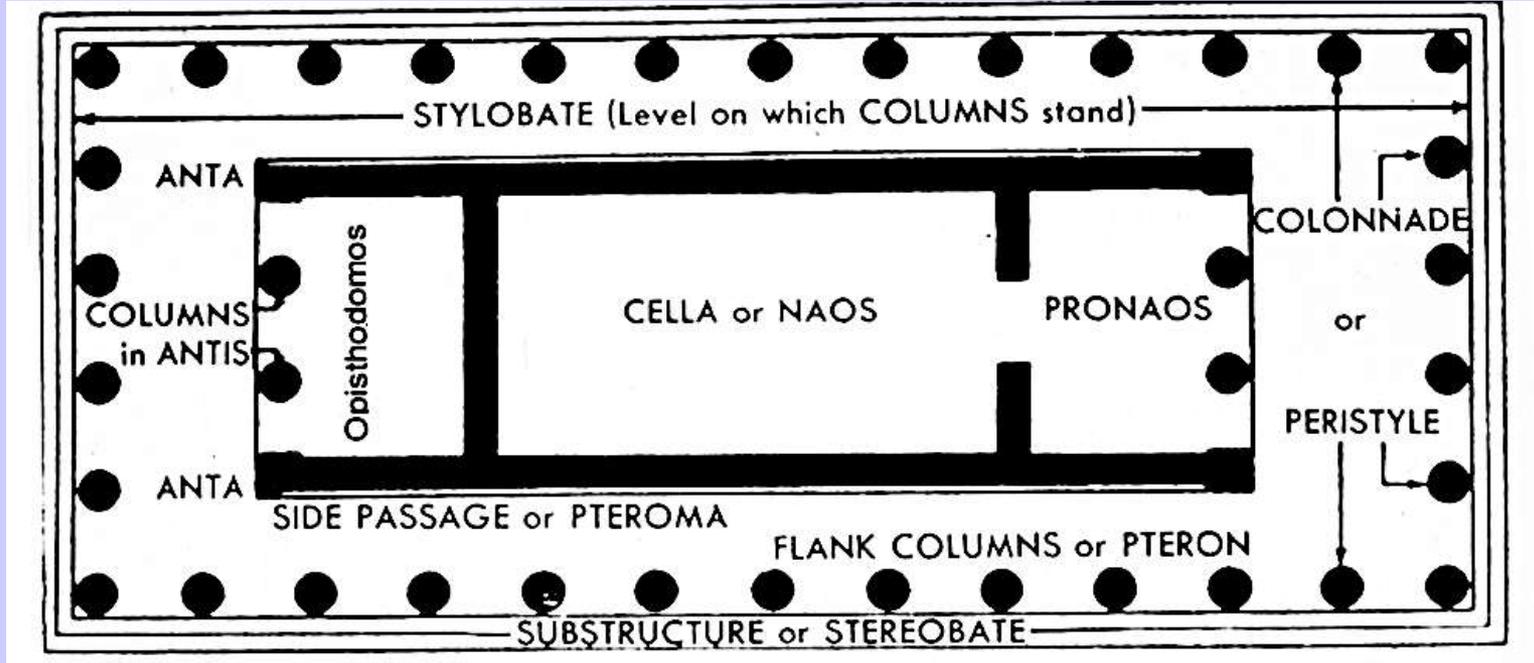

KORİNT DÜZENİ: İyon düzeninden sadece kolon başlığı biçimi ile ayrılan düzendir. Kolon başlığı daha çok kenger yaprakları olmak üzere floral dekorasyona sahiptir.

- Antik mimarinin en önemli yapı tipi “Tapınak”tır.
- Tanrının evi olduğuna inanılan tapınaklar tanrının heykelini ve ona adanan kutsal eşyaları korurlardı.
- Klasik Çağ, M.Ö. 5. yüzyıl tapınaklarından Atina Akropolü’ndeki Parthenon’dur.
- Tapınaklar M.Ö. 6. yüzyılda ana biçimlerini almış, Yunanistan’da ortaya çıkan Dor düzeni daha çok Güney İtalya ve Sicilya’da kullanılmıştır.

Tapınak Mekanları

PERİSTASİS: Sütun Çemberi: sütun- ayak farkı

PRONAOS: Giriş bölümü

NAOS: Sütun çemberi içindeki çekirdek yapının tümü

CELLA: Kült heykelinin yeri

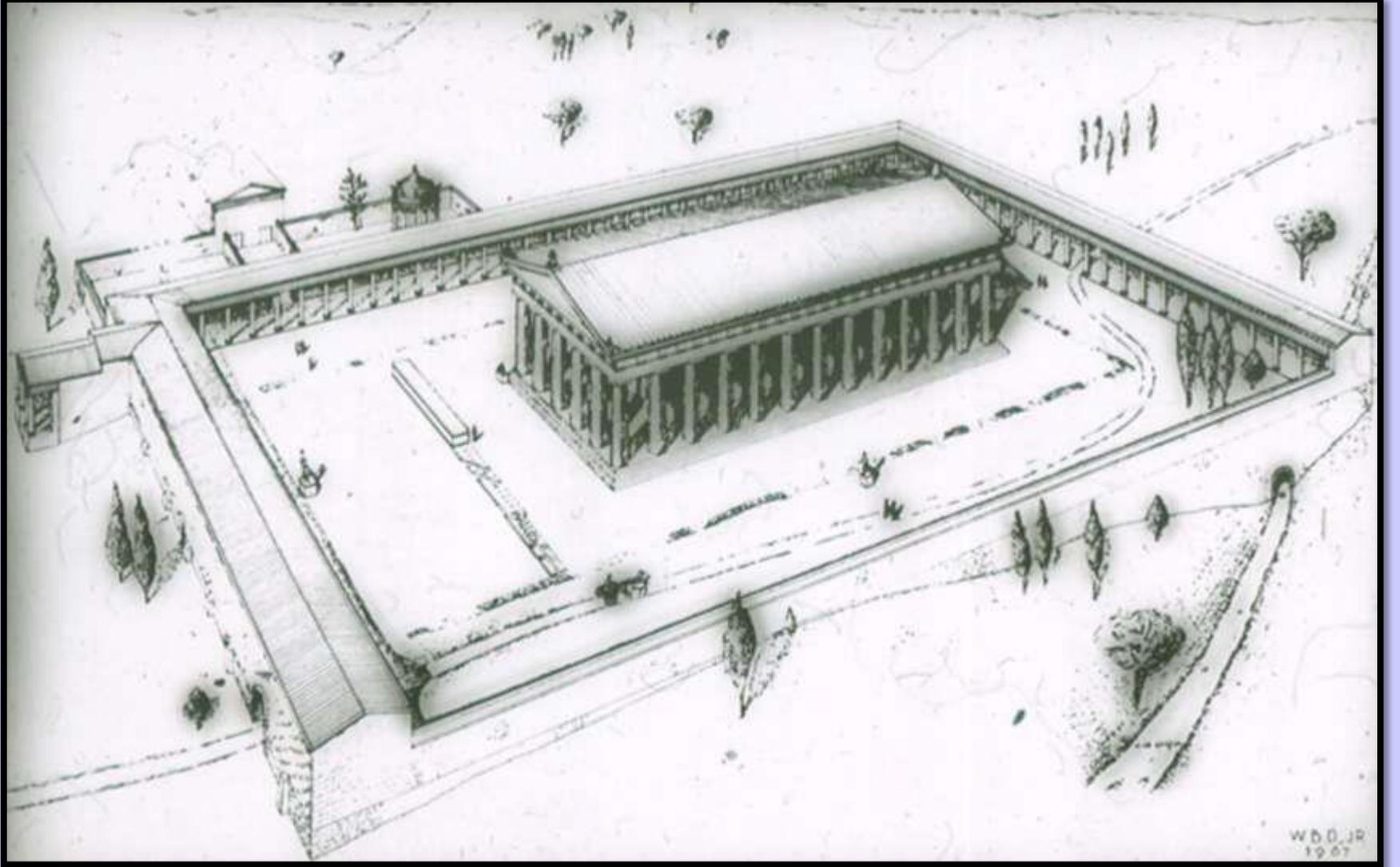
OPİSTHODOMOS: Hediyelerin konulduğu kafesli alan

ANTA: Naosun yan duvarları

STYLOBAT: Sütunların oturduğu zemin

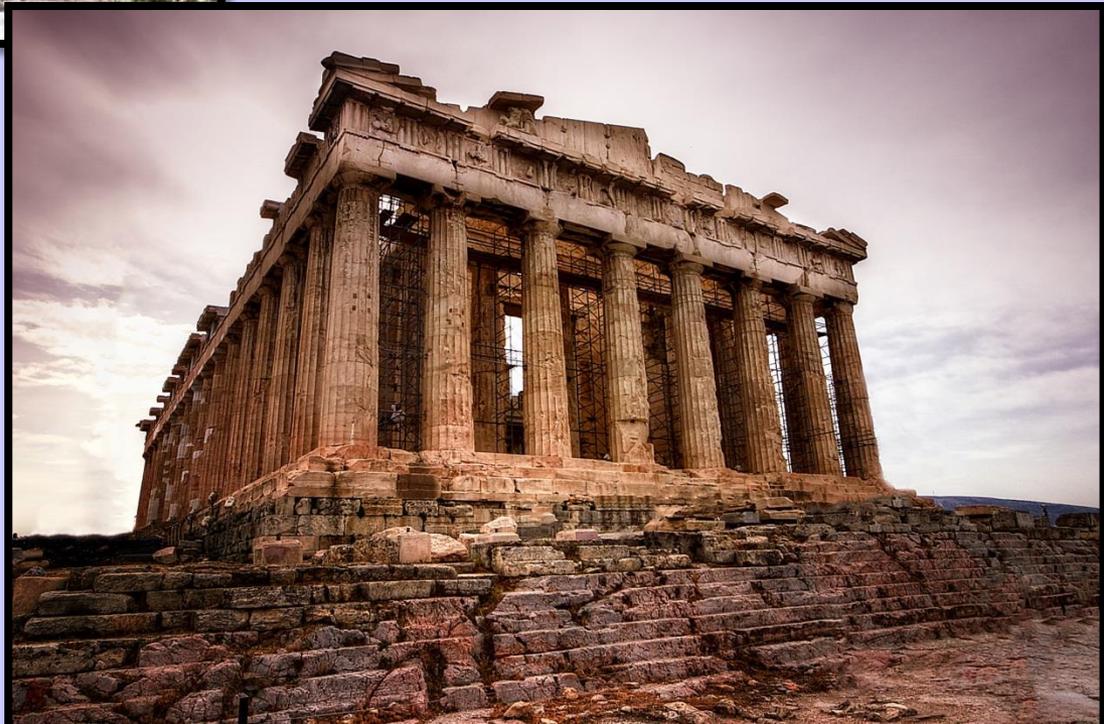
KREPİS: Yapının oturduğu 3 basamak

Sınırlanmış “TEMENOS” İçinde Tapınak

Parthenon Tapınağı: Saf bir Dor tapınağı olmayıp İyon düzeninin de etkisinde kalmıştır. İyon düzenini Dor düzeninden ayıran en önemli özellik, sütunlarıdır.

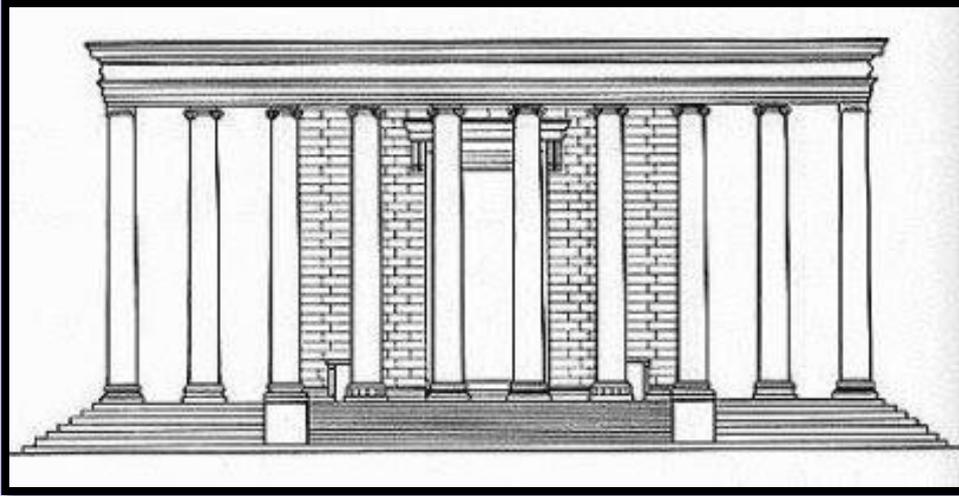
İyon düzeninde sütunlar daha ince ve yüksek olup bir kaideye ve volütlü bir başlığa sahiptirler. Bu tipteki tapınakların en ünlüleri, Efes Artemis ve Didyma Apollon tapınaklarıdır.

Magnesia'da Yapılan Artemis Tapınağı

Didyma Apollon Tapınağı

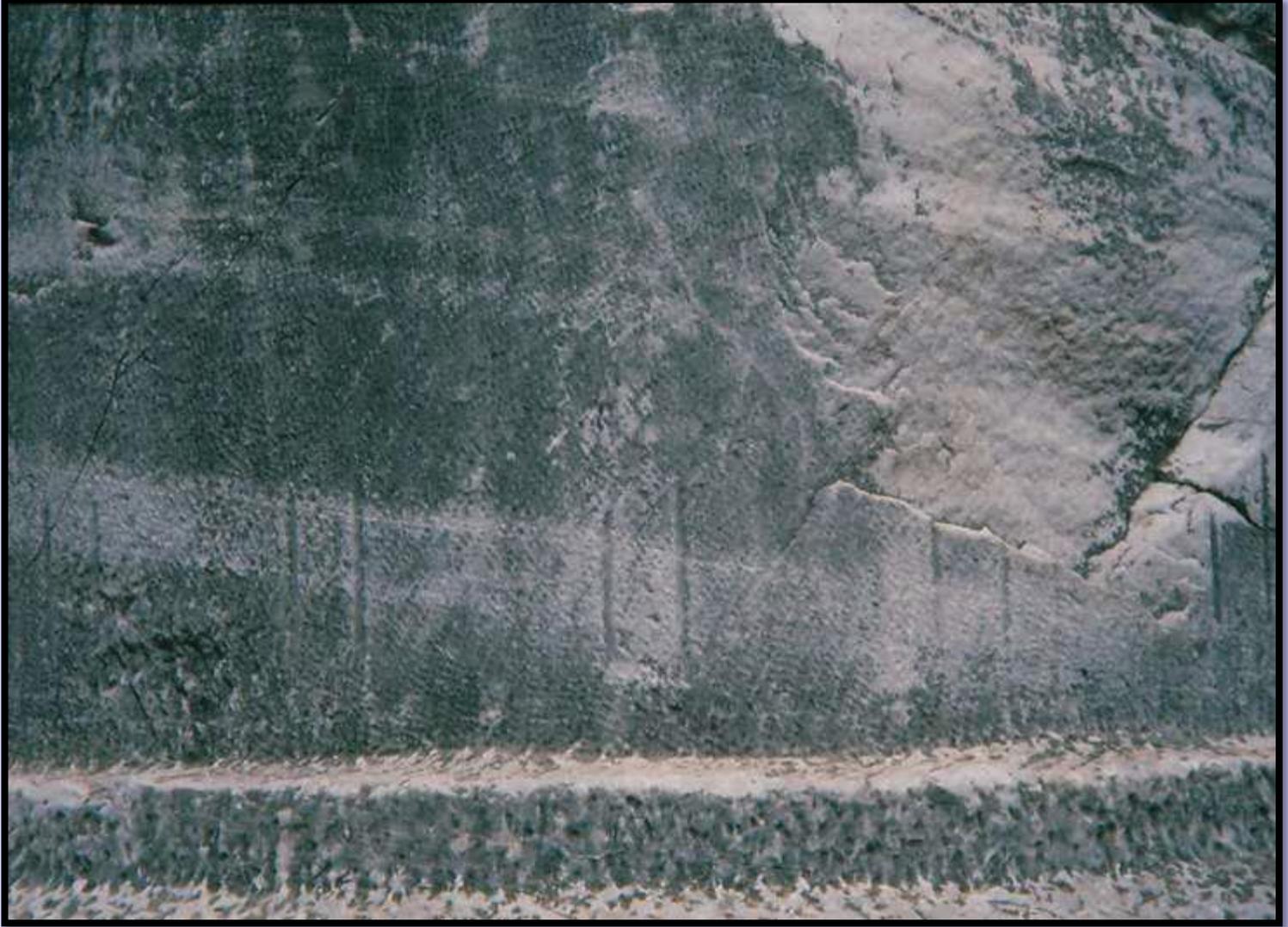

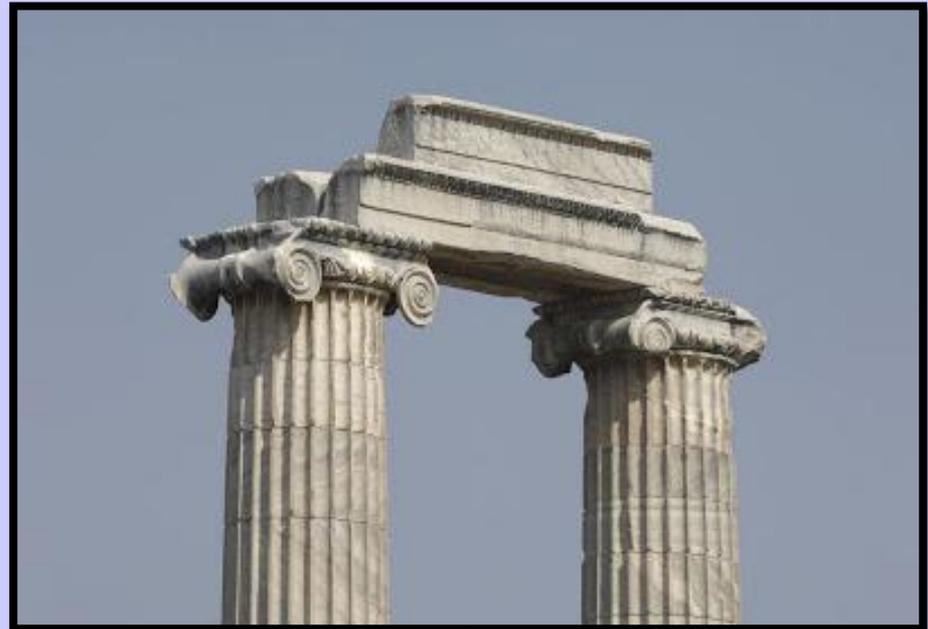
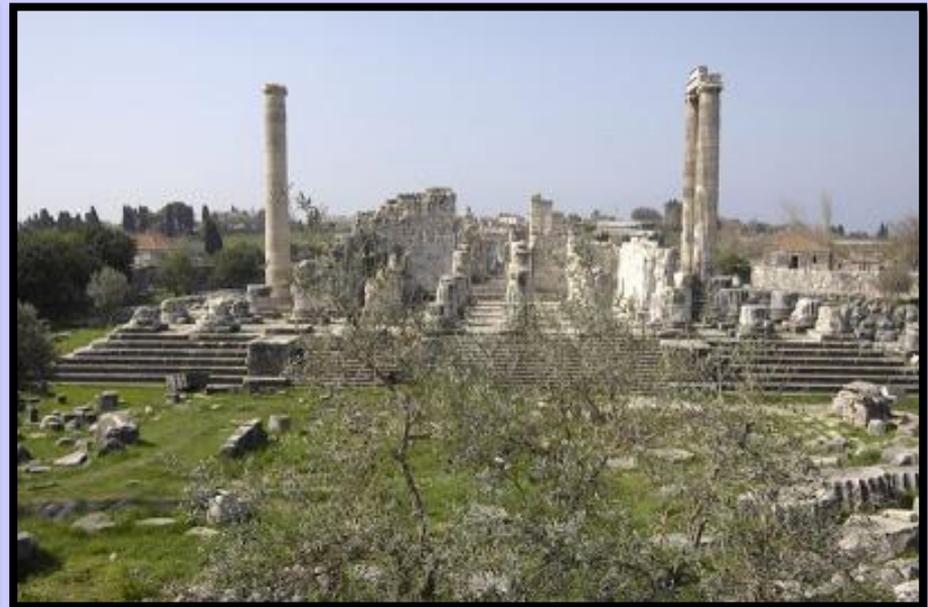
Sütun Kaidesinde Kaldırma Yumruları, Apollon Tapınağı

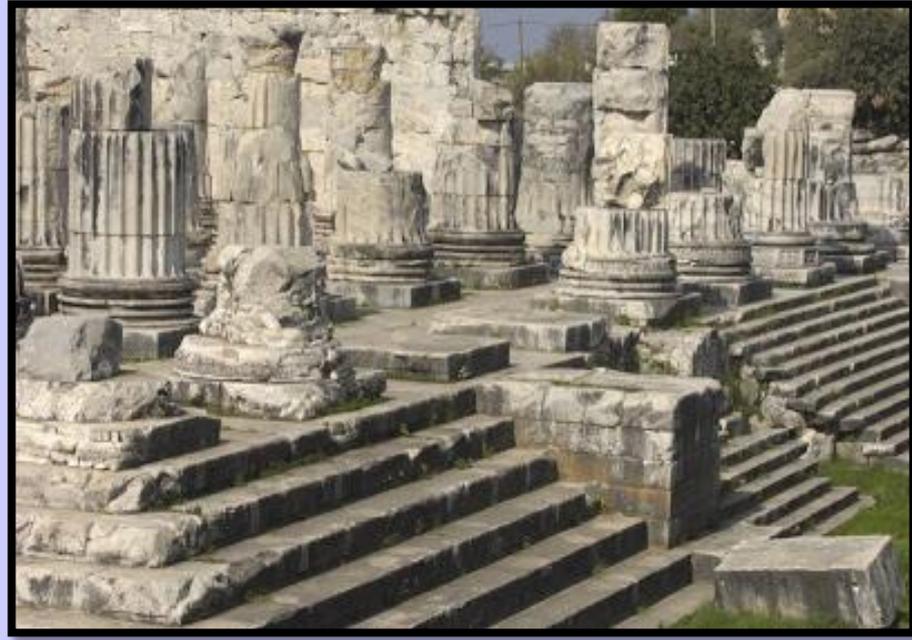

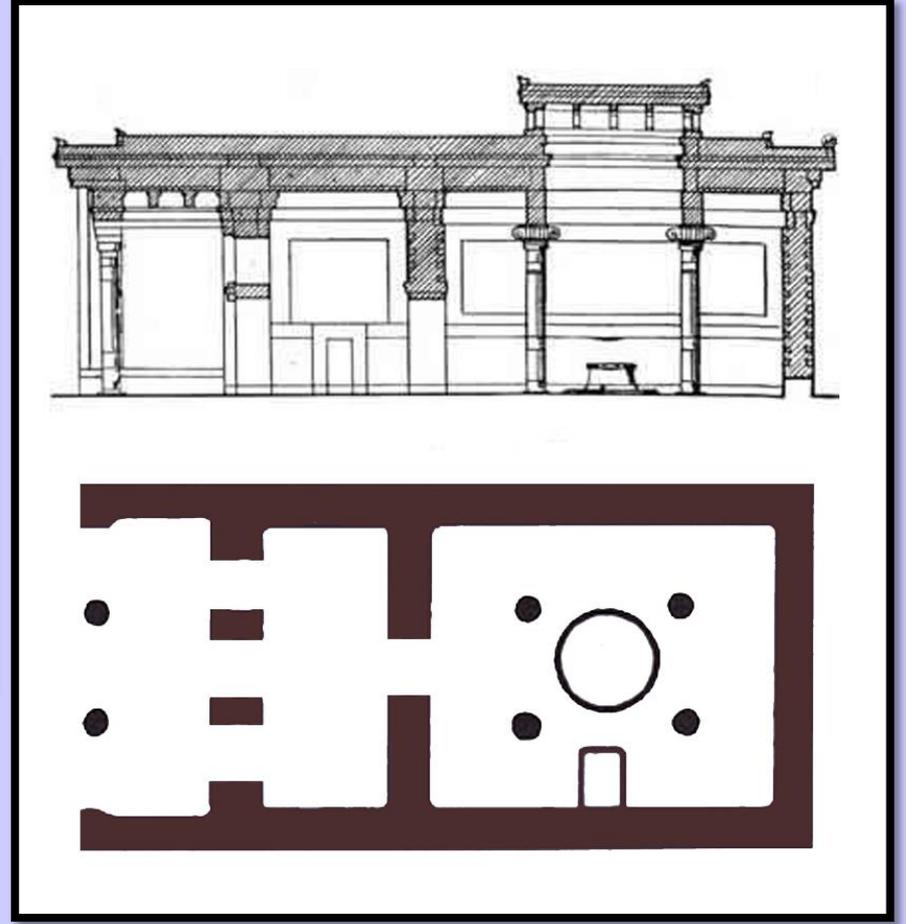
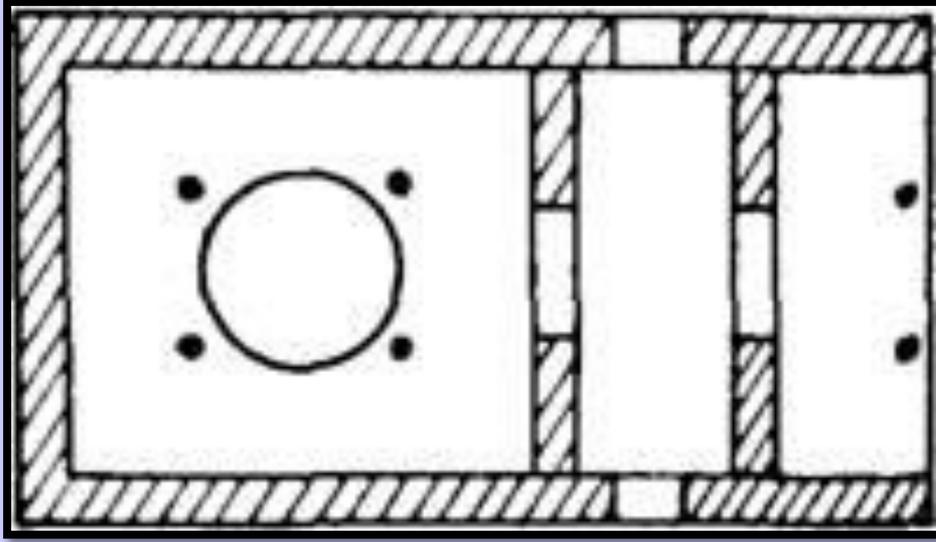

Sütun Üzerinde Yiv Çizgileri

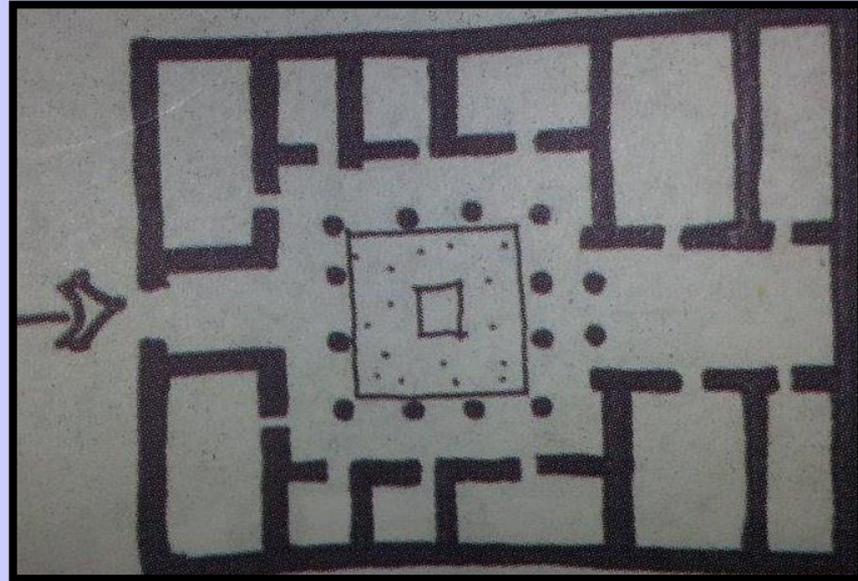
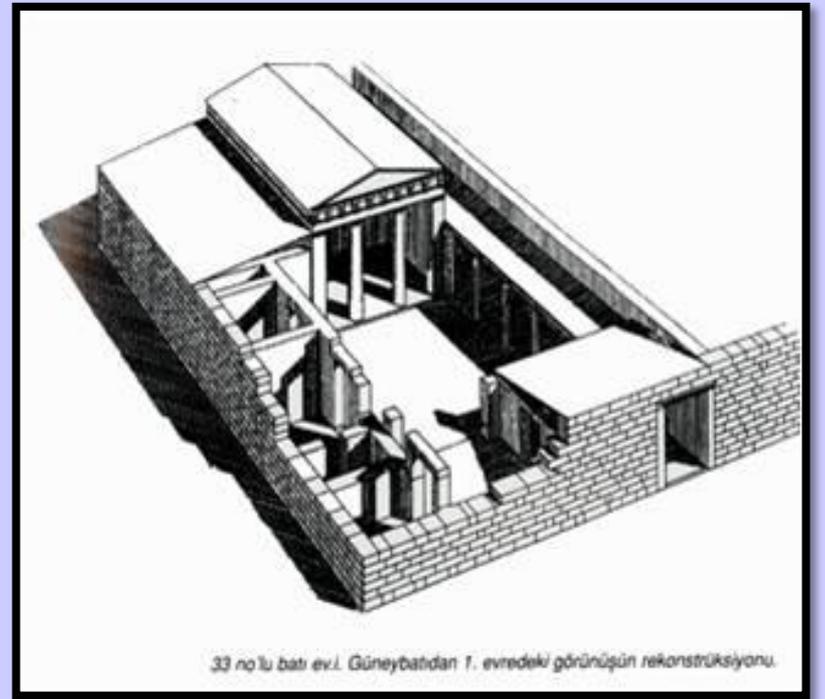
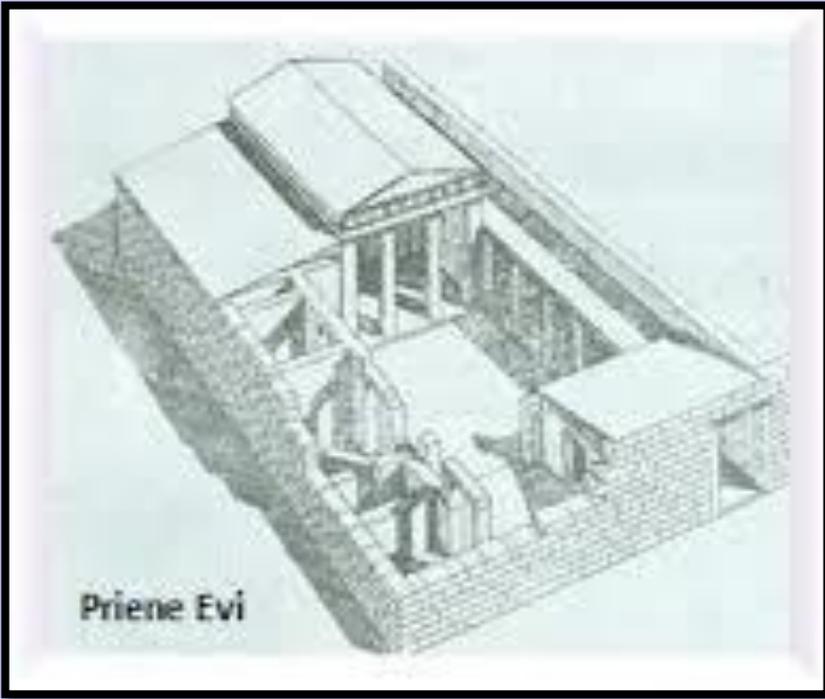

Yunan tapınağı “Megaron” denen bir yapı tipinin gelişmesiyle ortaya çıkmıştır.
Megaron: Dörtgen ya da kare planlı, önünde bir giriş bölümü, içinde bir odası, odanın ortasında bir ocak bulunan tek birimli mekandır.

Yunan Dönemi Konutları: Anadolu'da genellikle "avlulu ev" planları uygulanmıştır. Bu dönemde "peristil avlu" olarak adlandırılan bu iç avlu kolonadlı yarı açık bir mekan ile çevrelenmekte; gerisinde konutun odaları yer almaktadır. Zeminde avlunun ortasında "implivium" olarak adlandırılan ve yağmur suyunu toplamak için yapılmış havuzlar yer almaktadır. Örnek olarak Priene konutları Yunan dönemi konutu özelliği taşımaktadır. Çoğu konut tek katlı iken iki katlı konutlara da rastlanmakta olup birkaç odalı konutlardan 26 odalı konutlara kadar farklı ölçekte sivil mimari örnekleri bulunmaktadır.

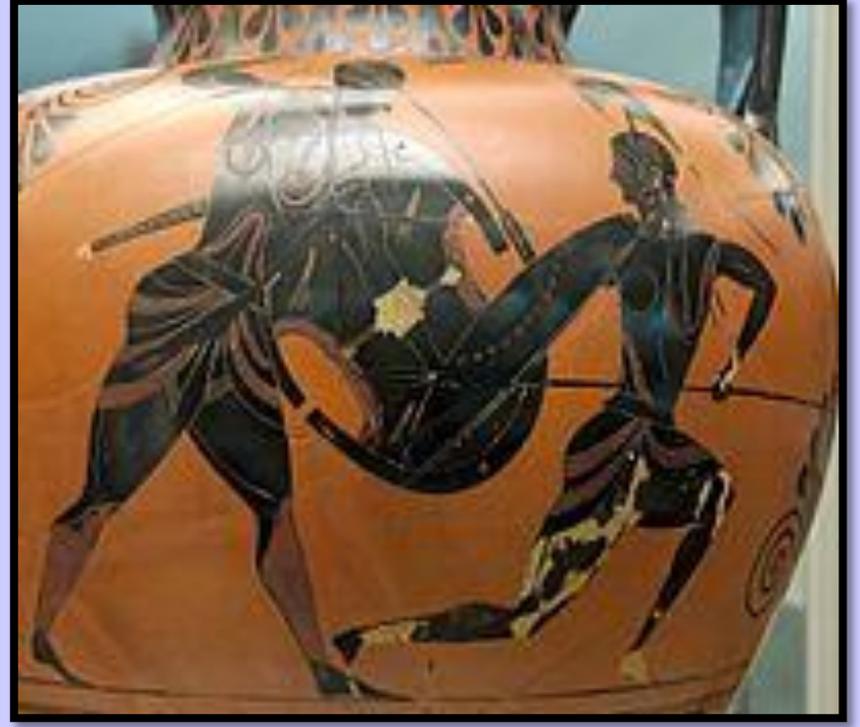
YUNAN DÖNEMİ SANATI

Arkaik Dönem Seramiği

- M.Ö. 7. yüzyıl sonları ve 6. yüzyılda siyah figür tekniği sonraki dönemlerde ise kırmızı figür tekniği kullanılmıştır.
- Yunanlıların günlük ihtiyaçları için yapmış oldukları vazolarda resim ve nakış sanatı için önemli belgelerdir.
- Daha gelişmiş ve tabileşmiş olan geometrik ya da figürlü motiflerin yanında insan resimleri önemli yer almaktadır.

Kırmızı Figür Tekniği

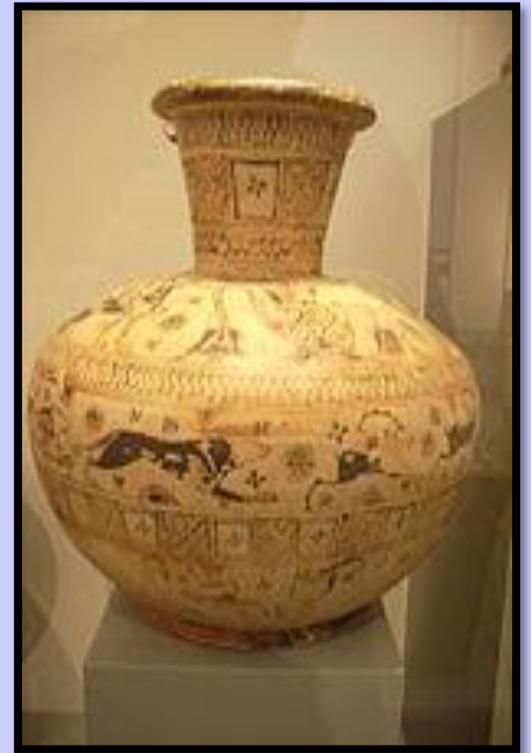

Siyah Figür Tekniği

Geometrik Vazolar

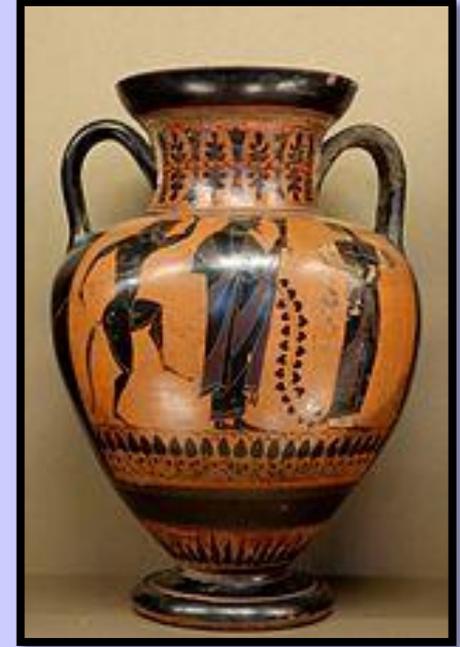
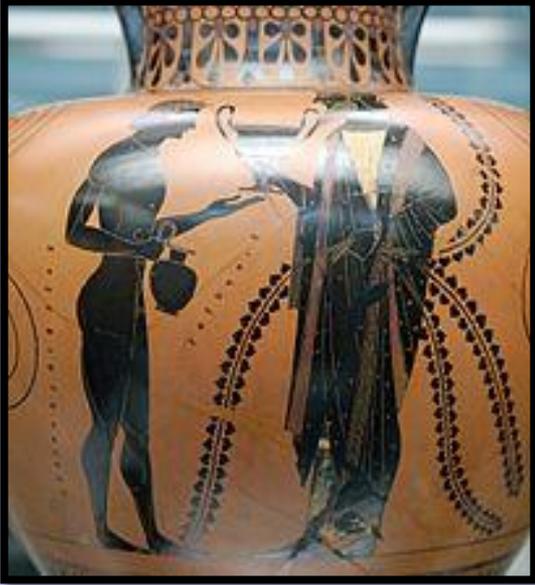
M.Ö. 11. - 3. yüzyılda geniş bir alanda (en çok Atina'da) görülür. Bu vazoların üzeri siyah boya ile yatay frizler veya dikey hatlarla sınırlandırılmış dikdörtgen satırlarla kaplanmıştır. Bunların içine geometrik motifler ya da geometrikleştirilmiş figürler oluşturulmuştur. Cenaze törenleri ve araba yarışları da konu alınmıştır. Bu vazolarda en önemli nokta, vazonun şekli ile bezemesi arasına sıkı bir bağ bulunmasıdır.

Siyah Figürlü Vazolar

M.Ö. 6. yüzyıl Kırmızı satıh üzerine, piştikten sonra siyah renk alan bir boyayla siyah silüetler yapılmıştır.

Kırmızı Figürlü Vazolar

M.Ö. 530 – 520. Siyah zemin üzerine kırmızı figürler bezenmiştir. Figürlerin iç ayrıntıları fırçayla yapılmış siyah hatlarla gösterilmiştir.

Arkaik Dönemde Heykeltıraşlık

7. yüzyıl Yunan heykeltıraşlığı Mısır'ın etkisi altında frontal yani dimdik ayakta duran ve "kuros" olarak gösterilen çıplak erkek heykel tipini ortaya koymuştur. Bunun yanında ayakta duran kadın ve oturan erkek heykelleri de vardır.

Klasik Dönem Seramiği

Klasik Dönemde Heykeltraşlık (M.Ö. 480–450)

Kritios

Kritios Genci

Tyran Öldürenler Grubu

Delphili Arabacı

Aphrodite'nin Doğuşu

M.Ö. 460–430

Athena Lemnia

Olympia Zeus

Diskobol

Tiber Apollonu

Athena Marsyas

M.Ö. 430–400

HERMES

Amazon Sciarra

Hellenistik Dönemde Heykeltraşlık

Demosthenes

Themis Rhamnus

Laakon Heykel Grubu

Pergamon

Altar Detayı

KAYNAKÇA

- ERDOĞAN E., (2009). Mimarlık Bilgisi, Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Yayın No:1574.
- MEGEP , Anadolu Uygarlıkları,Ankara 2006.
- SANAT TARİHİ DÖNEMLERİ 211GS0112, Ankara 2011.
- <http://www.didimli.com/galeri/priene.htm>
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Eski_Yunan_Sanat%C4%B1
- <http://www.didimli.com/>
- www.wikipedia.org
- <http://www.anadoluarkeolojisi.net/>
- <http://www.zoover.com.tr/yunanistan/girit/knossos/knossos-saray/fotograflar?page=1&photoId=1539007>

TEŞEKKÜRLER😊

